

Møte tirsdag den 17. januar 2017 kl. 10

President: Olemic Thommessen

Dagsorden (nr. 41):

1. Redegjørelse av klima- og miljøministeren om forvaltning av ulv
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om Forbrukerklageutvalget (forbrukerklage-loven) (Innst. 124 L (2016–2017), jf. Prop. 145 L (2015–2016))
3. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø, Tove Karoline Knutsen, Hege Haukeland Liadal og Stine Renate Håheim om et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinnformasjon (Innst. 154 S (2016–2017), jf. Dokument 8:98 S (2015–2016))
4. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Anette Trettebergstuen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt om lov om medieansvar (Innst. 155 S (2016–2017), jf. Dokument 8:102 S (2015–2016))
5. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Geir Jørgen Bekkevold og Anette Trettebergstuen om opprettelse av en kunstnerassistentordning (Innst. 156 S (2016–2017), jf. Dokument 8:112 S (2015–2016))
6. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om å gjenopprette støtteordningen for privatarkiv (Innst. 157 S (2016–2017), jf. Dokument 8:117 S (2015–2016))
7. Referat

*Minnetale over tidligere
stortingsrepresentant Wenche Lowzow*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Wenche Bryn Lowzow er død, 90 år gammel.

Wenche Lowzow representerte Oslo og Høyre i to perioder på Stortinget, fra 1977 til 1985. Hun var dessuten vararepresentant fra 1969 til 1977.

Lowzow satt i justiskomiteen i første periode og i kirke- og undervisningskomiteen i andre periode på Stortinget.

Wenche Lowzow hadde sin faglige bakgrunn som lærer i grunnskolen. Etter å ha vært lærervikar ved Vålerenga skole i 1955 ble hun uteksaminert fra Hamar lærerskole i 1958 og tok engelsk mellomfag ved Universitetet i Oslo i 1962. Hun virket som lærer ved Lakkegata skole i Oslo fra 1958 til 1969, og i perioden 1965 til 1969 også som øvingslærer for Oslo offentlige lærerskole, og som rektor ved Trosterud skole i samme by i perioden 1969 til 1977.

I årene før hun ble lærer, var Wenche Lowzow aktiv i speiderbevegelsen, bl.a. som troppsleder i Oslo krets av

Norsk Speiderpikeforbund fra 1945 til 1956 og som krets-sjef fra 1953 til 1956.

Det var kanskje hennes sterke engasjement i skole-spørsmål som brakte henne inn i politikken, først i Oslo skolestyre og i Oslo bystyre for Høyre fra 1968 til 1975, hvorav fire år i formannskapet, før hun kom inn som valgt representant på Stortinget i 1977.

Hun hadde også viktige verv i Høyre i Oslo og nasjonalt, som medlem av Høyres kirke-stat-utvalg fra 1974 til 1976, medlem av Høyres sentralstyre og arbeidsutvalg fra 1974 til 1978, formann av Stor-Oslo Høyrekvinner fra 1975 til 1977 og medlem av Oslo Høyres arbeidsutvalg fra 1975 til 1981.

Wenche Lowzow skrev historie da hun i 1979, som første stortingsrepresentant, sto åpent frem som homofil. Selv om hun engasjerte seg på en rekke andre områder også, huskes hun nok særlig fordi hun som offentlig person våget å stå frem med sin legning i en tid da det var mer om-diskutert og utradisjonelt enn i dag.

Statsminister Erna Solberg skrev i sine minneord om Wenche Lowzow at dagens mangfoldige Norge, der hver og en av oss kan leve livet slik vi er skapt, har vokst frem fordi sterke personer som Lowzow torde gå foran og vise vei.

Ved at Wenche Lowzow i moden alder fant mot til å bryte med det konforme og stå frem som den hun var, bidro hun til å alminneliggjøre homofili. Hun markerte samtidig at den legning en er født med, er et spørsmål om stolthet, ikke om skam.

Vi minnes Wenche Lowzow for hennes virke i Stortinget og lyser fred over hennes minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Da vi til neste sak forventer godt oppmøte på galleriet, foreslår presidenten at vi tar en liten dispens for å få folk inn. Jeg tror det kommer til å bli uro i salen mens vi fyller galleriet. Presidenten ber representantene om ikke å forlate plassene sine.

Representanten Knut *Storberget*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter, for Oppland fylke Dag Helge *Frøisland*, og for Telemark fylke Hanne *Thürmer*, har tatt sete.

Statsråd Vidar Helgesen overbrakte 4 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Sak nr. 1 [10:09:24]

Redegjørelse av klima- og miljøministeren om forvaltning av ulv

Statsråd Vidar Helgesen [10:09:48]: Hverdagen vår formes først og fremst av hvor vi lever, hvem vi lever med og omgis av, og hva vi lever av. Ofte har nasjonal politikk bare indirekte betydning for folks daglige liv. Men det hender også at vedtak i nasjonal politikk får direkte og konkret betydning for lokale livsbetingelser.

Vedtaket om at vi skal ha en ulvesone i Norge, er et eksempel på dette. Det har på noen områder endret måten

folk lever på i en del av landet. Det har betydning for hvordan folk bor, hvordan området brukes til beite, og hvordan folk bruker naturen. Hvis måten familier har levd på i generasjoner, blir endret på få år som følge av storsamfunnets inngripen, kan det være smertefullt og konfliktylft. I debatten om ulv er det mange sterke følelser. Det er riktig, men det er også sterke realiteter. Det har de siste ukenes debatt demonstrert.

Rovviltpolitikken er behandlet flere ganger i Stortinget. Dagens forvaltning skjer etter føringer i rovviltforlikene av 2004 og 2011 og Stortingets behandling av stortingsmeldingen Ulv i norsk natur våren 2016. Hver gang har det vært sterke motsetninger og stor debatt.

Nå ligger bestanden av ulv klart over bestandsmålet som Stortinget har satt. Dette er noe nytt. Jeg har bedt om å få redegjøre for Stortinget om den situasjonen som har oppstått etter at rovviltneemndene høsten 2016 for første gang åpnet for lisensfelling av ulv i ulvesonen.

Rovviltneemndene åpnet for å felle inntil 32 ulver i fire ulverevir i Hedmark. Tre av disse revirene er innenfor ulvesonen. Ulvebestanden ble i juni 2016 rapportert å ligge over Stortingets bestandsmål, og basert på kunnskapen om bestandsnivå lå det til rette for lisensfelling av ulv også innenfor ulvesonen. Disse vedtakene ble klaget inn til Klima- og miljødepartementet. Departementets behandling av klagesakene må følge norsk lov vedtatt av Stortinget og Bern-konvensjonen, som Stortinget har samtykket i at Norge skal slutte seg til.

Klima- og miljødepartementet har i denne konkrete saken vurdert om det er hjemmel for lisensfelling av inntil 32 ulver i ulvesonen og Osdalsreviret, og konkludert med at skadepotensialet ikke er tilstrekkelig sannsynliggjort. Landbruks- og matdepartementet var av den oppfatning at skadepotensialet var tilstrekkelig til at felling kunne tillates. Basert på de faktiske opplysninger og faglige vurderinger som var gitt til Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling, konkluderte lovavdelingen med at det ikke var grunnlag for å konstatere at vilkårene knyttet til skadepotensial på beitedyr var oppfylt i de aktuelle tilfellene. Vilket om at det ikke kan foreligge andre tilfredsstillende løsninger enn felling, var heller ikke oppfylt. På bakgrunn av dette fant regjeringen ingen annen mulighet enn å omgjøre nemndenes vedtak.

Vi står dermed i en krevende situasjon i forvaltningen av ulv. Vi ligger over bestandsmålet, men har ikke grunnlag i dokumentasjon for å konstatere at lovens vilkår for felling er oppfylt. Loven gir bare hjemmel for felling når et tilstrekkelig skadepotensial er sannsynliggjort og det ikke er andre tilfredsstillende løsninger enn felling.

Dette er en situasjon med en sterk menneskelig side. Den påvirker livskvaliteten og næringsgrunnlaget for mange. Jeg har stor forståelse for at situasjonen oppleves som vanskelig, bl.a. for bønder og grunneiere som frykter tap av beitedyr og reduserte jaktinntekter, og ikke minst for folk som bor nær ulverevir og har frykt for nærgående ulv. Det er vanskelig for oss som ikke lever i ulvesonen, fullt ut å forstå hvordan situasjonen oppleves av mange innenfor ulvesonen.

Regjeringen legger stor vekt på å gjennomføre Stortingets vedtak fra behandlingen av stortingsmeldingen om ulv i norsk natur. Vi arbeider nå med å finne løsninger som gjør at Stortingets anmodningsvedtak, lovverket og de in-

ternasjonale forpliktelsene våre henger best mulig sammen.

I lys av vedtaket den 20. desember 2016 fant jeg det naturlig å samle forlikspartene på Stortinget for å orientere om saken og drøfte den. Den 22. desember i fjor sendte jeg derfor et brev og inviterte til et møte. Møtet ble gjennomført den 4. januar. Forlikspartene ga tydelig uttrykk for et ønske om å finne løsninger snarest mulig for å gjennomføre Stortingets vedtak fra ulveforliket.

Jeg ønsker med denne redegjørelsen å gi Stortinget en grundig orientering om bakgrunnen for den situasjonen som har oppstått, og tiltakene regjeringen vil iverksette.

Våren 2016 la regjeringen frem en stortingsmelding om ulv i norsk natur. Regjeringen anbefalte et nytt bestandsmål og en videreføring av ulvesonen, med noen justeringer.

Stortinget vedtok den 6. juni i fjor at det nye bestandsmålet skal være fire–seks årlige ungekull, hvorav tre ungekull skal være helnorske. Et ungekull i grenserevir skal telle som et halvt ungekull. Dette var et noe lavere nivå enn regjeringen foreslo, men er grovt sett en videreføring av det tidligere bestandsmålet. Stortinget videreførte dessuten en nasjonalt fastsatt ulvesone, med et noe mindre geografisk omfang enn i regjeringens forslag.

Forvaltningen av ulv og andre fredete rovdyr må skje innenfor de rettslige rammene Stortinget har fastlagt. Det er en følge av at Stortinget samtykket til at Norge tilsluttet seg Bern-konvensjonen i 1986, og Stortingets behandling av naturmangfoldloven våren 2009.

Samtidig skal forvaltningen følge opp bestandsmål og det sentrale prinsippet om en tydelig soneforvaltning. Soneforvaltningen innebærer at rovvilt har prioritet i noen områder og beitedyr i andre. I rovviltprioriterte områder skal beitenæringene tilpasses rovvilt gjennom forebyggende tiltak og omstilling. Målet er lavest mulig tap av beitedyr. Målet har hele tiden vært å redusere skadepotensialet mest mulig, og dokumentasjonen vi har, tyder på et svært begrenset skadepotensial på beitedyr i ulvesonen fordi tradisjonell utmarksbeiting er avvirket.

I ulvemeldingen gikk det frem at den situasjonen vi er i nå, der det ikke er hjemmel for å felle ulv i ulvesonen, kunne oppstå. På side 71 står bl.a. følgende:

«Det er i dag en målsetting at ulvebestanden skal forvaltes slik at den ligger så nær det nasjonalt fastsatte bestandsmålet som mulig. Samtidig skal ulv forvaltes innenfor rammene av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven, som blant annet oppstiller som vilkår at felling kun kan tillates når det er skademotivert eller skal forebygge annen alvorlig skade på eiendom. Dersom skadepotensialet på husdyr i det konkrete tilfellet er svært begrenset, eller det foreligger annen tilfredsstillende løsning enn felling, vil det kunne oppstå situasjoner der ulvebestanden er større enn bestandsmålet samtidig som det ikke vil være adgang til å tillate felling. Dette er særlig aktuelt for ulv i revir, siden revirhevdende ulv har en forutsigbar områdebruk. Det er viktig å ha dette juridiske aspektet med seg når et bestandsmål for ulv skal fastsettes.»

Også i kapitlet i stortingsmeldingen som diskuterer ulike typer bestandsmål, er denne mulige problemstillingen beskrevet. I stortingsbehandlingen av meldingen ble problemstillingen også trukket frem i uttalelsen fra næringskomiteen til energi- og miljøkomiteen. I uttalelsen heter det:

«Kravet om bestandsregulering gjelder også innenfor sona og uavhengig av at det må foreligge skadepotensial på husdyr og tamrein. Komiteens flertall vil understreke at bestandsmål fastsatt av Stortinget er det klart overordnede vedtak.»

I innstillingen fra energi- og miljøkomiteen er det likevel holdt fast ved at «forvaltningen av ulv skal skje innenfor rammen av internasjonale forpliktelser etter Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven».

I Norge har vi en regional forvaltning av store rovdyr. De regionale rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om felling av rovdyr når bestandsmål er nådd. Rovdata overvåker ulv i Norge. Rapporten i juni i fjor viste at vi hadde ni ungekull av ulv i Norge, hvorav syv helnorske. Det var dermed klart at myndigheten til å fatte vedtak om lisensfelling lå hos rovviltnemndene.

Lisensfellingsperioden for ulv er forskjellig innenfor og utenfor ulvesonen. Utenfor ulvesonen er lisensfellingsperioden fra 1. oktober til 31. mars, mens den er fra 1. januar til 15. februar innenfor sonen. Klagevedtak skal foreligge før fellingsperioden starter, det vil si i slutten av september utenfor sonen og i slutten av desember innenfor sonen.

Rovviltnemndene i region 4, Østfold, Oslo og Akershus, og region 5, Hedmark, forvalter sammen ulv i ulvesonen. De to regionene fattet i juni og i september 2016 to vedtak om lisensfelling av inntil 37 ulver. Fem av disse er enkeltindivider av ulv utenfor ulvesonen. De resterende, altså inntil 32 ulver, er fra ulverevirene i Osdalen, Slettås, Kynna og Letjenna. Osdalen ligger i all hovedsak utenfor ulvesonen, mens de tre andre revirene ligger innenfor.

Sammen med vedtak i andre regioner gjorde dette at den totale lisensfellingkvoten for ulv i Norge denne vinteren ble satt til inntil 47 ulver. Rovviltnemndenes sekretariat vurderte skadepotensialet for ulvene innenfor ulvesonen som begrenset. Samtidig mente de at skadepotensialet ikke kunne elimineres helt, og at dette ga juridisk grunnlag for å åpne for felling. Når det gjelder Osdalsreviret, som i hovedsak ligger utenfor ulvesonen, er skadepotensialet ikke nærmere vurdert av rovviltnemndene utover en generell beskrivelse av skader utenfor ulvesonen.

Begge vedtakene til rovviltnemndene i regionene 4 og 5 ble påklaget til Klima- og miljødepartementet.

Vi har nå flere ulver i Norge enn noen gang i moderne tid. Det skaper uro og bekymring både i familier og blant næringsdrivende i de aktuelle områdene. Når vi hører om ulv som kommer på trappen til folk, er det ikke vanskelig å forstå at det kan bre seg en utrygghetsfølelse.

Flere har antatt at med mer ulv innenfor sonen vil det bli økt fare for tap av beitedyr. Det er en antagelse jeg selv har vært tilbøyelig til å dele – og det blir svært viktig fremover å ha et våkent øye og en aktiv overvåkning av hvordan faren for skade vil utvikle seg både i og utenfor ulvesonen.

Så langt tyder dokumenterte tall på at det ikke er noen direkte sammenheng mellom antall sau tatt av ulv, og ulvebestandens utvikling i Norge de fem siste årene. Antall sau dokumentert tatt av ulv innenfor ulvesonen var i fjor lavt, selv om ulvebestanden har økt. Samtidig var antall sau erstattet som tapt til ulv på sitt laveste i 2016 sammenlignet med de siste fem årene.

Ifølge Miljødirektoratets faglige vurdering fra 25. november er det usikkert om flere familiegrupper

innenfor ulvesonen vil medføre økt skadepotensial i tilgrensende områder i Norge. Dette henger ifølge Miljødirektoratet og Rovdata sammen med at ulver født i norske revir gjerne vandrer i østlig retning, inn mot Sverige. Deres vurdering er at forvaltning av ulv i Sverige i større grad har et potensial til å påvirke tapssituasjonen i Norge enn bestandsutviklingen til ulv på norsk side av grensen.

Det er forholdsvis lite tap av husdyr til ulv innenfor ulvesonen. Årsaken er bl.a. at sau beiter på inngjerdet innmark eller utmark og bak rovdryavvisende gjerder, og at saueholdet mange steder er avvirket. Skadene som oppstår innenfor ulvesonen, skyldes i hovedsak at ulv har tatt seg innenfor gjerder som har hatt svakheter eller ikke tilfredsstillende gjeldende standard for rovdryavvisende gjerder.

Også ulv fra helnorske revir i ulvesonen går inn i beiteområder utenfor ulvesonen og gjør skade. Situasjonen i Rendalen i fjor er et eksempel på dette, der en hannulv fra et helnorsk revir slo seg sammen med en tisper fra et grenserevir og tok sau. Dette problematiserer både Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet i sine vurderinger av skadepotensial til lovavdelingen. Lovavdelingen mener likevel at det ikke var grunnlag for å åpne for forebyggende lisensfelling av ulv i ulvesonen, fordi det ikke er sannsynliggjort eller dokumentert et tilstrekkelig potensial for skade på beitedyr. Disse ulvene er imidlertid felt etter bestemmelsen om skadefelling.

Men situasjonen kan endre seg, og vi vil følge nøye med på utviklingen i lys av at det er blitt mer ulv. En rapport fra NIBIO viser at skader på beitedyr i all hovedsak skjer utenfor ulvesonen, og da spesielt i randsonen av denne. Regjeringen vil overvåke utviklingen mer kontinuerlig. Dette er en del av bakgrunnen for at vi nå har startet radiomerking av ulv i flere ulverevir. Radiomerking kan også gi muligheten til å følge ulven i sanntid og legge til rette for et mer effektivt uttak av ulv som beveger seg inn i beiteområder.

Regjeringens utgangspunkt var og er å følge opp både Stortingets bestandsmål og Stortingets krav om en forvaltning i tråd med naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen. Dette er Stortingets klare føringer fra behandlingen av ulvemeldingen.

Naturmangfoldloven og Bernkonvensjonen stiller som vilkår for felling for det første at det ikke må true bestandens overlevelse, for det andre at det må foreligge fare for skade av et visst omfang og alvorlighetsgrad, og for det tredje at det ikke finnes andre tilfredsstillende løsninger. I behandlingen av klagen ble det et sentralt spørsmål om disse vilkårene var oppfylt. Det er på det rene at felling ikke ville true bestandens overlevelse. Det har bl.a. Miljødirektoratet slått fast i sin faglige tilråding i saken.

For å belyse vilkåret om skadepotensial valgte jeg å innhente en faglig vurdering ikke bare fra mitt eget departement, men også fra Landbruks- og matdepartementet. Jeg valgte også å forelegge begge disse vurderingene for Justis- og beredskapsdepartementets lovavdeling. Formålet var å få en grundig juridisk vurdering også utenfor miljøforvaltningen.

Lovavdelingen fikk et betydelig materiale som angikk saken. Dette omfattet faglige vurderinger fra embetsverken i Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet, med ulike vurderinger og ulik konklusjon, Miljødirektoratets faglige tilråding og rovviltnemndenes to vedtak, inkludert innstillingene fra nemndenes se-

kretariat. Lovavdelingens konklusjon er tydelig og lyder i sin helhet slik:

«Det materialet som er stilt til Lovavdelingens disposisjon, gir ikke grunnlag for å konstatere at vilkårene for felling av ulv er oppfylt i de aktuelle tilfellene. Det er klarest når det gjelder vilkårene etter Bernkonvensjonen artikkel 9. Det er ikke så klart når det gjelder naturmangfoldloven § 18. En eventuell internrettslig adgang til å tillate felling fritar imidlertid uansett ikke Norge fra de folkerettslige forpliktelsene etter Bernkonvensjonen.»

Departementet vurderte også om felling kunne tillates av andre grunner enn skade på husdyr og tamrein. Både ulvens påvirkning på jaktmuligheter og menneskers frykt for ulv er vurdert.

Det er trukket frem at ulv går ut over jaktretten på elg gjennom bl.a. redusert elgbestand, reduserte inntekter og at jakten blir vanskeligere. Departementets vurdering har vært at dette ikke kan gi grunnlag for felling. Reduserte inntekter fra jaktrettigheter er ikke relevant for spørsmålet om fellingstillatelse.

Hvis menneskers frykt for ulv skal være aktuelt som grunnlag for felling, må det etter loven foreligge allmenne helse- og sikkerhetshensyn. Ulv som blir nærgående og opptrer unormalt eller uønsket, vil uansett kunne tas ut etter reglene om skadefelling. Klima- og miljødepartementet fattet på denne bakgrunn vedtak om ikke å tillate lisensfelling av inntil 32 ulv i de fire ulverevirene der rovviltneemndene tidligere i fjor vedtok å åpne for felling. Jeg kunne ikke som ansvarlig statsråd ta en beslutning som etter råd fra regjeringens beste juridiske kompetanse i spørsmålet om lovtolkning ble vurdert å være i strid med norsk lov og internasjonale forpliktelser.

Det var en vanskelig beslutning, fordi den har stor betydning for mange mennesker, mennesker som var forbedret på en helt annen beslutning, mennesker som har levd med ulv de senere årene, som har opplevd dette som en belastning, og som nå hadde sett frem til mindre ulv som følge av Stortingets ulveforlik og nemndenes vedtak. Jeg forstår godt at de nå er sinte og skuffet.

Sterke følelser og synspunkter uttrykkes fra ulike hold om forvaltningen av ulv. At det ikke er fullt samsvar mellom bestandsmålet og det rettslige grunnlaget for å gjennomføre det, setter oss i en krevende situasjon. Det er ikke lett å møte folks reelle frykt og utsagn om redusert livskvalitet med lovparagrafer og tørr juss. Det vekker selvsagt reaksjoner. Det innser jeg. Samtidig ser jeg ikke at jeg i denne saken kunne treffe en annen beslutning.

Dersom regjeringen hadde fulgt rovviltneemndenes vedtak i denne saken, er sannsynligheten stor for at beslutningen ville blitt brakt inn for domstolen, i første omgang som et krav om midlertidig avgjørelse for å forhindre at jakten startet. Med den dokumentasjonen som foreligger i saken, og med lovavdelingens vurdering, er det mange holdpunkter for at et slikt krav ville ført frem. Med et slikt utfall ville det i alle tilfeller ikke kunnet vært åpnet for lisensfelling denne vinteren.

Det har vært stilt spørsmål ved tidspunktet for min beslutning i denne saken. Jeg vil kommentere først tidspunktet og deretter innholdet i vedtaket som gjelder felling innenfor ulvesonen. Klima- og miljødepartementets klageavgjørelser i denne saken forelå 27. september og 20. desember 2016. Vedtakene ble altså fattet henholdsvis

fire og tolv dager før lisensfellingsperiodens start utenfor og innenfor ulvesonen. Dette er i samsvar med vedtatte retningslinjer for behandling av slike klagesaker.

Når en rovviltneemnd fattet et enkeltvedtak, løper det en klagefrist på tre uker. Dette følger av forvaltningsloven. Etter klagefristen skal førsteinstans selv vurdere og behandle klagen, før den sendes til klageinstansen, i dette tilfellet Klima- og miljødepartementet. Å gripe inn på et tidligere tidspunkt ville være å rokke ved det ordinære systemet for forvaltningsklager.

Det var først da vi realitetsbehandlet klagesaken, at vi ble oppmerksom på at rovviltneemndene hadde en annen tolkning av kravet til skadepotensial enn hva Klima- og miljødepartementet mente var riktig. I den situasjonen var det viktig for meg å innhente vurderinger også fra Landbruks- og matdepartementet og forelegge begge departementers vurderinger for lovavdelingen.

La meg også nevne at det flere ganger har vært gitt tillatelse til felling og jakt av både ulv, bjørn og gaupe selv om bestandene har vært klart under bestandsmålet. Da har det vært betydelig fare for skade på husdyr og tamrein. Nå er situasjonen speilvendt: Vi ligger over bestandsmålet, men felling kan likevel ikke tillates fordi det ikke foreligger tilstrekkelig dokumentasjon på fare for skade på beitedyr.

Etter at jeg fattet mitt vedtak, har Högsta förvaltningsdomstolen i Sverige avsagt en dom som opprettholder vedtak om lisensjakt i 2016 på inntil 26 ulver i Värmland. Dommen bygger på svensk lovgivning og EUs arts- og habitatdirektiv. EU er tilsluttet Bernkonvensjonen, og Habitatdirektivet representerer EU-landenes gjennomføring av Bernkonvensjonen. Det er ikke EØS-relevant og er derfor ikke inntatt i norsk rett. EU-medlemsstatene utgjør imidlertid et flertall av traktatpartene til Bernkonvensjonen, og deres tolkning og anvendelse av konvensjonen er derfor av interesse.

EU-direktivet samsvarer ikke helt med Bernkonvensjonen. Bernkonvensjonen artikkel 2 sier bl.a. at økonomiske og rekreasjonsmessige forhold er relevante hensyn å ta i rovviltforvaltningen. EU-direktivet nevner i artikkel 2 at også sosiale behov og regionale og lokale særtrekk er relevante hensyn. Her tilfører EU-direktivet nye hensyn til Bernkonvensjonen.

Selve hjemmelen for jakten finnes i direktivets artikkel 16, 1. e), som samsvarer langt på vei med en tilsvarende bestemmelse i Bernkonvensjonen artikkel 9. Bestemmelsen tillater et begrenset uttak av ville dyr og har en nokså åpen utforming når det gjelder hva som kan være formålet med uttaket. Bestemmelsen i Bernkonvensjonen presiserer at det må dreie seg om et lite antall dyr.

EU-direktivet stiller på sin side krav om at jakten ikke gjør det vanskelig å opprettholde en «gynnsam bevarandestatus». Det betyr at arten på lang sikt vil forbli en livskraftig del av sitt livsmiljø. Dette antas å innebære en strengere forpliktelse til å ta vare på truede dyrearter som f.eks. ulv enn Bernkonvensjonen tilsier.

Både Bernkonvensjonen og direktivet inneholder også vilkår om at det ikke må finnes andre tilfredsstillende løsninger.

Den svenske ulvedommen er ikke direkte overførbar til Norge. Vi går imidlertid gjennom dommen på en grundig måte for å se om den kan gi oss ny informasjon om forholdet mellom Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven.

Hjemmelen som den svenske domstolen forankrer sin beslutning i, er i stor grad hentet fra Bern-konvensjonen og er også med i Habitatdirektivet. Men den er ikke tatt inn i naturmangfoldloven. Dette gjelder den delen av bestemmelsen i Bern-konvensjonen artikkel 9 som lyder «å tillate, i strengt kontrollerte former, på selektivt grunnlag og i begrenset utstrekning, fangst, forvaring og annen skjønnsom bruk av enkelte ville dyr og planter i et lite antall». Den er altså ikke blitt innlemmet i naturmangfoldloven.

Bestandsforholdene som den svenske dommen bygger på, er for øvrig ganske forskjellige fra norske forhold.

Selv om det ikke ble åpnet for lisensfelling i fire ulvevir, feller vi ulver i Norge. Det ble i 2016 åpnet for lisensfelling av inntil 15 ulver. Denne kvoten gjelder ulv i områder der beitedyr har prioritet, der ulv kan gjøre skade på husdyr og tamrein. Kvoten for lisensfelling av ulv i prioriterte beiteområder i regionene 4 og 5 ble fylt på torsdag i forrige uke. På bakgrunn av søknad fra beitenæringen ga Miljødirektoratet i går tillatelse til uttak av ytterligere tre ulver utenfor ulvesonen. I tillegg kommer tillatelser til skadefelling av ulv både før, under og etter beitesesongen.

I Rendalen ble det f.eks. sporet opp et ulvepar i et område med stor skade på beitedyr i sommer. Disse ble tatt ut av Statens naturoppsyn 2. desember 2016. Totalt ble det registrert 15 døde ulver i Norge i 2016. Så langt i år er ytterligere en ulv felt, per 13. januar 2017. Forvaltningen vil i de kommende månedene ha beredskap for raskt å kunne ta ut ulv dersom ulv representerer fare for tap i beiteprioriterte områder. Regjeringen vil vurdere endringer som kan gi mer effektiv jakt i disse tilfellene.

Regjeringen legger stor vekt på å gjennomføre Stortingets vedtak fra behandlingen av stortingsmeldingen om ulv i norsk natur. Vi arbeider derfor langs flere spor for å finne løsninger som gjør at Stortingets anmodningsvedtak, lovverket og de internasjonale forpliktelsene våre henger best mulig sammen.

Jeg har nå satt i gang et arbeid med sikte på å gjøre Bern-konvensjonens regler bedre reflektert i naturmangfoldloven og praktiseringen av den. Bern-konvensjonen artikkel 2 og artikkel 9 1. femte strekpunkt er i dag ikke fullt ut reflektert i naturmangfoldloven. Regjeringen vil her vurdere endringer for å sikre at naturmangfoldloven og praktiseringen av den er på linje med Bern-konvensjonen. En slik endring vil kunne gi økt fleksibilitet i forvaltningen og et noe bredere rettslig grunnlag for uttak av ulv, selv om det må understrekes at Bern-konvensjonens rammer er strenge. Regjeringen vurderer i denne forbindelse den svenske høyesterettsdommen om lisensfelling av ulv og EUs arts- og habitatdirektiv. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en sak så snart dette arbeidet er slutført, og i tide til at Stortinget kan behandle spørsmålet før avslutningen av denne sesjonen.

Samtidig har vi igangsatt følgende tiltak:

1. Vi vil forelegge for Justis- og beredskapsdepartementet spørsmålet om naturmangfoldloven kan gi hjemmel for felling i denne saken på grunn av ulvens negative effekt på jaktretten. Dette spørsmålet ble vurdert av departementet i forbindelse med klagebehandlingen. Departementet kom da til at loven ikke ga adgang til felling på dette grunnlag.
2. Vi skal ha lav terskel og høy beredskap for å felle ulv når den kommer i nærheten av beiteområder og utgjør en tilstrekkelig risiko for skade på beitedyr. Dette gjel-

der også forut for beitesesongen. Vi vil her vurdere å senke terskelen ytterligere for felling av ulv i beiteprioriterte områder.

3. Vi skal også ha lav terskel for å felle ulv hvis den viser uønsket adferd i nærheten av folk. Jeg har bedt Miljødirektoratet om en faglig vurdering av om det har skjedd endringer i ulvens adferd: om den er blitt mer nærgående og mindre folkesky, og om dette kan medføre større fare for folk.
4. Vi styrker Statens naturoppsyns bemanning av lokale rovviltkontakter for å sikre at de kommer raskt til stedet når det kan være risiko for skade eller uønsket adferd. Statens naturoppsyns overvåkningsarbeid innenfor ulvesonen er styrket allerede fra og med i år, med både økt mannskap og økte ressurser.
5. Vi skal systematisk overvåke og dokumentere om flere ulver betyr et endret skadepotensial både i og utenfor ulvesonen. Vi startet i forrige uke arbeidet med å radio-merke ulv i flest mulige ulvevir i ulvesonen. Målet er å se om økt kunnskap om ulvens skadepotensial kan gi hjemmel for å åpne for lisensfelling. I tillegg kan merkingen gi et bedre grunnlag for å vurdere om ulven blir mer nærgående og f.eks. tar opphold i bebygde strøk.
6. Vi er også i gang med å utrede mulige økonomiske kompensasjonsordninger for tap av eventuelle rettigheter eller andre belastninger innenfor ulvesonen. Dette vil vi etter planen komme tilbake til i revidert nasjonalbudsjett 2017.
7. I tillegg utreder vi mulige ordninger for midler til kommuner med ynglinger innenfor ulvesonen. Også dette vil vi komme tilbake til i revidert nasjonalbudsjett 2017.
8. Miljødirektoratet har fått i oppdrag å utrede om det er faglig forsvarlig å åpne for lik jakttid innenfor og utenfor ulvesonen.
9. Vi er i ferd med å klargjøre en ny, uavhengig utredning av den genetiske opprinnelsen til ulvestammen i Norge. Miljødirektoratet vil utarbeide et anbudsforslag og gjennomføre en anbudsrunde for oppdraget.
10. Videre har vi bedt Miljødirektoratet samarbeide med Norges Jeger- og Fiskerforbund om å utvikle informasjon og veiledning om forvaltning av elgbestander i yngleområder for ulv. Jegere og rettighetshavere kan til en viss grad kompensere for tilstedeværelse av ulv ved å endre jaktstrategi, slik at jaktuttaket ikke blir redusert i like stort omfang. Det er satt av egne midler til Norges Jeger- og Fiskerforbund i 2017 til dette arbeidet.
11. Vi har gitt Miljødirektoratet i oppdrag å utrede behovet for eventuell opplæring av et mindre antall sporhunder som kan brukes ved felling av ulv. Svaret på dette oppdraget vil foreligge i løpet av første kvartal.
12. Vi har også gitt Miljødirektoratet i oppdrag å utrede en rapport om erfaringene med bruk av løs, på drevet halssende hund i Sverige denne vinteren. Svaret på dette oppdraget vil foreligge i løpet av våren.

De tiltakene regjeringen nå er i gang med, har som mål å redusere den utryggheten mange føler. Det er derfor vi vil overvåke ulvens adferd tettere. Vi vil også dempe konfliktnivået. Det er derfor vi ønsker å fylle ut det rettslige rammeverket der mulighetene i Bern-konvensjonen i dag ikke er fullt ut fulgt opp i norsk lov.

I denne krevende situasjonen er det viktig å finne gode veier videre, på grunnlag av Stortingets vedtak om bestandsmål, norsk lov og de internasjonale avtalene som

Norge har sluttet seg til. Dette er utgangspunktet for den saken regjeringen skal komme til Stortinget med.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at klima- og miljøministerens redegjørelse om forvaltning av ulv legges ut for behandling i et senere møte i Stortinget. Er det andre forslag?

Terje Aasland (A) [10:38:42]: Denne saken har jo blitt meget spesiell, og etter hvert har den også blitt meget prinsipiell. Det har gått et halvt år fra Stortinget fattet sitt vedtak, til vi nå, for første gang, i Stortinget formelt får beskjed om at det vedtaket Stortinget fattet i juni, ikke lar seg gjennomføre. På denne bakgrunn ville Arbeiderpartiet primært bedt om at redegjørelsen ble underlagt komitébehandling, og at vi fikk gått i dybden av redegjørelsen. Men ut fra den runden vi har hatt, og samtalen med de andre partiene, så har jeg forståelsen av at de fleste ønsker å få behandlet redegjørelsen raskt, i et eget møte. Derfor kan også Arbeiderpartiet slutte opp om det. Men det var behov for å gi denne stemmeforklaringen.

Marit Arnstad (Sp) [10:39:55]: Det haster med å drøfte denne saken, ikke minst dersom en rent praktisk skal kunne gjøre endringer i forvaltning og uttak allerede nå i vinter. Senterpartiet er derfor åpen for en debatt i tråd med Stortingets forretningsorden § 45 b, altså at redegjørelsen legges ut til debatt i et senere møte. Men vi ønsker å presisere at det sjølsagt ikke utelukker både forslag og etterfølgende komitébehandling om endringer i lovverket, slik at Stortingets vilje og vedtak i denne saken faktisk kan gjennomføres. Vi ser derfor ingen motsetning mellom å få en egen debatt om redegjørelsen og samtidig også få en komitébehandling på et senere tidspunkt.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:40:55]: Presidentens forslag om behandlingsmåte er veldig lur, rett og slett fordi at hvis Stortinget skal opprettholde sin aktualitet, når debatten faktisk går der ute, er det viktig at vi får denne saken til behandling så raskt som mulig. Dette dreier seg om å få diskutert saken i sin fulle bredde. Statsråden har lagt fram både en rekke tiltak og bakgrunnen for hvordan ting er gjort, og da må Stortinget agere ut fra det. Vi ser fram til å få saken opp så raskt som det er praktisk mulig, for å få dette på plass. Så er det selvsagt slik at Stortinget til enhver tid har mulighet til å fremme de forslag Stortinget måtte ønske – så også i disse sakene.

Trond Helleland (H) [10:41:54]: Jeg slutter meg til forslaget om behandlingsmåte, men understreker også at redegjørelsen bør legges ut til debatt så snart som mulig. Nå er vi jo klar over at Stortinget har møtefri neste uke, men så snart som mulig må vi få denne redegjørelsen til debatt. Jeg er også glad for at statsråden nå har varslet at det kommer en egen sak. Jeg er selvsagt klar over at Stortinget på eget initiativ når som helst kan fremme egne saker, men det er viktig nå at Stortingets vilje blir gjennomført – da på et faglig og lovmessig grunnlag, og derfor avventer vi også en egen sak.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:42:48]: Jeg takker for redegjørelsen. Jeg støtter, fra SVs side, forslaget om at dette tas opp til debatt senere, men jeg vil samtidig gjøre

oppmerksom på at det ble gjort klart fra ministeren allerede under behandlingen av saken, på spørsmål fra SV, at det var tvilsomt om det opplegget som stortingsflertallet gikk inn for, ville være i tråd med Bern-konvensjonen. Også de som fulgte debatten som pågikk i salen, fikk helt klart med seg at det å legge seg på det nederste målet i spennet ... (presidenten avbryter).

Presidenten: Dette er ikke til saken.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:43:28]: Jo, det var til Arbeiderpartiets begrunnelse for å gå inn for det de gjorde, derfor vil jeg bare gjøre oppmerksom på disse punktene. Jeg ser fram til den debatten, og jeg er glad for at SV – i hvert fall i denne situasjonen – har stått opp for regjeringen, om ikke regjeringspartiene selv har gjort det.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:44:01]: Jeg er sikker på at det gir representanten Holmås en viss tilfredsstillelse å kunne stå opp for regjeringen når det er anledning til det.

Ellers så takker vi for redegjørelsen. Kanskje jeg skal føye til at det også var en del prosedyre i den redegjørelsen, men vi forholder oss til det som er opplegget, og ser fram til debatten, og så får vi se om det blir forslag deretter. Men jeg har også observert at det kommer en egen sak, og det tyder vel på at regjeringen har forstått at det krever mer enn en redegjørelse for å bidra til at Stortingets vedtak på en eller annen måte kan oppfylles.

Ola Elvestuen (V) [10:44:57]: Jeg vil støtte presidentens forslag om at saken tas opp til debatt i et senere møte. Jeg er også tilfreds med både redegjørelsen og at statsråden varsler at det kommer en sak til komiteen som ser både på den situasjonen vi er i, på det vedtaket som er i Stortinget, og på hvordan dette skal holdes innenfor både naturmangfoldlovens rammer og de internasjonale forpliktelser som vi har.

Rasmus Hansson (MDG) [10:45:44]: Jeg takker for redegjørelsen, som på en god måte klargjør forholdet mellom et bestandsmål og et lovgrunnlag. Jeg støtter forslaget til behandlingsprosedyre og ser fram til et framlegg fra regjeringen, som jeg håper vil fortsette den konsekvente linjen som regjeringen har holdt i denne saken.

Presidenten: Da har ingen innvendinger kommet mot presidentens forslag om at saken legges ut til behandling i et senere møte, og det anses vedtatt.

Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 2 [10:46:22]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Lov om Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageloven) (Innst. 124 L (2016–2017), jf. Prop. 145 L (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det ikke blir gitt anledning til replikker, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [10:47:15] (ordfører for saken) Jeg har lyst til å begynne med å takke komiteen. Det har vært god jobbing med saken, det er en enstemmig innstilling, og det er det grunn til å takke for.

Det vi får nå, er en nødvendig oppdatering og samtidig en tilpasning til EU-direktivet om alternativ tvisteløsning. Det er god forbrukerpolitikk å legge til rette for god tilgang til effektiv og rimelig løsning av forbrukertvister. Det er fordi domstolsbehandling kan være kostbart og ressurskrevende, og ofte handler disse sakene om ganske små beløp. Gode løsninger utenfor rettsapparatet kan forebygge konflikter og sørge for mer effektive og rimelige løsninger for forbrukeren.

Komiteen har også, som alle har lagt merke til, videre foreslått noen tekniske og språklige justeringer av tekst og lovtittel, og det understrekes at disse justeringene ikke innebærer noen rettslig endring. Med dagens behandling oppnår vi også at Forbrukertvistutvalget settes på listen over europeiske klageorganer på forbrukerområdet, noe som også er en nødvendig oppgradering og tilpasning til det beste for forbrukeren.

Statsråd Solveig Horne [10:48:41]: Det er ikke meningen å forlenge debatten i saken, men det er en viktig sak som Stortinget nå vedtar, lov om Forbrukerklageutvalget.

Forbrukerklageutvalget avgjør saker der Forbrukerrådets mekling mellom en forbruker og en næringsdrivende ikke har ført til enighet. Dette kan være kjøp av varer, håndverkstjenester eller angrerett. Det er viktig at dette lovforslaget ses i sammenheng med lov om klageorganer for forbrukersaker, som trådte i kraft sist sommer.

Lovforslaget vil også bidra til at forbrukerne kan få en rask og billig avgjørelse i en klagesak uten å måtte gå til domstolene. Tilbudet skal være av god kvalitet, slik at forbrukerne kan føle seg trygge på en ryddig og god behandling i saken. At problemet blir løst, er ikke bare viktig for den enkelte forbruker, det er også viktig for næringsdrivende, som får tilbakemelding på hva som eventuelt ikke er godt nok, og det er positivt at saken blir løst på en rask og rimelig måte for begge parter.

Vi har i dag et godt klage tilbud, men dette lovforslaget gjør tilbudet enda bedre. Blant annet vil Forbrukerklageutvalget nå kunne behandle saker hvor spørsmålet gjelder mange forbrukere, eller hvor det er et særlig behov for en rask avklaring. Lovforslaget vil også sette krav om raskere saksbehandling og bedre informasjon til partene underveis i prosessen.

Som jeg sa i starten, er det viktig at dette lovforslaget ses i sammenheng med lov om klageorganer for forbrukersaker, som trådte i kraft sist sommer. Sammen vil disse lovene gi et godt lavterskeltilbud for forbrukerne, som da får behandlet klagesaker utenfor domstolene.

La meg gi et eksempel. La oss si at en forbruker har kjøpt en konsertbillett. Konserten blir avlyst, men arrangøren vil ikke refundere billetten. Etter at Forbrukerrådet nylig fikk anledning til å mekle på nye tjenesteområder som eksempelvis konserter, kan de nå mekle mellom forbruke-

ren og arrangøren. Men hvis Forbrukerrådets mekling ikke klarer å løse saken mellom forbrukeren og konsertarrangøren, kan Forbrukerrådet nå i tillegg fremme den som en sak for Forbrukerklageutvalget. Da kan Forbrukerklageutvalget gi en bindende avgjørelse i saken, og den avgjørelsen kan få betydning for mange andre forbrukere i tilsvarende situasjon. Dersom en likelydende sak kommer til mekling i Forbrukerrådet, kan rådet vise til Forbrukerklageutvalgets avgjørelse i sin mekling.

For de fleste av oss er det krevende å gå til domstolene med en sak. Forbrukersaker handler ofte om mindre beløp, og domstolsbehandling vil være uforholdsmessig tidkrevende og kostbart. Derfor er det viktig at en har gode lavterskeltilbud, der forbrukeren får behandlet sin klage rimelig eller gratis. Et godt utenomrettslig klagebehandlingstilbud bidrar til at samfunnet og den enkelte forbruker sparer store ressurser. Lovforslaget bidrar også til et mer effektivt klage tilbud for forbrukeren. Det settes nå et krav om at Forbrukerklageutvalget skal behandle saken i løpet av 90 dager. Det er viktig at forbrukeren og den næringsdrivende opplyses om hvor saken står til enhver tid. Derfor legger også lovforslaget nå opp til at begge parter skal få bedre informasjon underveis i prosessen.

Jeg er glad for at det er en enstemmig komité som slutter seg til dette forslaget. Dagens klage tilbud til forbrukerne er av god kvalitet. Forslaget til ny lov vil styrke forbrukernes stilling ytterligere, og det vil være positivt for næringsdrivende, som vil få bedre informasjon i prosessen, samtidig som det bidrar til et velfungerende marked og besparelser for oss alle.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [10:52:29]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø, Tove Karoline Knutsen, Hege Haukeland Liadal og Stine Renate Håheim om et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon (Innst. 154 S (2016–2017), jf. Dokument 8:98 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Hanne Thürmer (KrF) [10:53:29]: Som vara for saksordfører Geir Jørgen Bekkevold vil jeg gjøre rede for familie- og kulturkomiteens innstilling til saken og si litt om Kristelig Folkepartis særspørsmål og forslag.

Forslagsstillerne mener det er behov for å etablere et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon. Senteret er

innrettet mot utfordringer og behov blant kommuner og fylkeskommuner i Norge. Målet med et slikt kompetansesenter er å utvikle, koordinere og tilgjengeliggjøre kunnskap, kompetanse og metoder i hele landet. Følgende Dokument 8-forslag ble fremmet i saken:

«Stortinget ber regjeringen starte et arbeid med sikte på å etablere et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon, og legge fram sak for Stortinget på egnet måte.»

Statsråden peker i sitt svarbrev til komiteen først og fremst på Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Bufdir, som alternativ til forslagsstillernes forslag om etablering av et nytt nasjonalt kompetansesenter. Statsråden mener at videreutvikling av Bufdir som fagdirektorat vil innebære videreutvikling av et nasjonalt kompetansemiljø for barne- og ungdomsarbeid, medvirkning for barn og ungdom og ungdomsinformasjon. I innstillingen peker Høyre og Fremskrittspartiet, som statsråden, på at en videreutvikling av Bufdir som fagdirektorat vil innebære videreutvikling av et nasjonalt kompetansemiljø for barne- og ungdomsarbeid, medvirkning for barn og ungdom og ungdomsinformasjonsarbeid.

Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti viser i innstillingen til at alle som deltok på komiteens høring, stilte seg positive til forslaget om oppretting av et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon. Det vises her til både Barneombudet, Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, LNU, Ungdom og Fritid, Barne- og ungdomsorganisasjonen i Oslo, UngOrg, Press og Redd Barna. Det pekes bl.a. på at Redd Barna mener at et kompetansesenter må ivareta kompetanse på, informasjon til og medvirkning fra barn og unge – ikke bare ungdom.

Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti mener det er gode argumenter for at et nytt kompetansesenter opprettes. Et slikt senter skal være uavhengig og ligge utenfor Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. Vi fremmer derfor dette forslaget i innstillingen:

«Stortinget ber regjeringen utrede organisering av, og mandatet for, et nasjonalt kompetansesenter for barne- og ungdomsarbeid, -medvirkning og -informasjon, og vurdere muligheten for hvordan et slikt kompetansesenter kan etableres. Stortinget ber regjeringen legge fram sak for Stortinget på egnet måte.»

Kristelig Folkeparti mener altså at det er gode grunner til å utrede hvordan et slikt senter for både barne- og ungdomsarbeid kan etableres, og vi tar derfor opp dette forslaget, som Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet har fremmet i denne saken, til Stortinget.

Presidenten: Representanten Hanne Thürmer har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Hege Haukeland Liadal (A) [10:56:48]: Norge er et av verdens mest demokratiske land – det er bra. Det er resultatet av langvarig jobbing for mindre forskjeller mellom mennesker og ikke minst utjevning mellom kjønn. Å kjempe for at alle mennesker i et land er like mye verdt, er et tydelig politisk mål for Arbeiderpartiet.

Det er likevel slik at vi har en del å gå på. Barn og unges rett til å medvirke i alle saker som omhandler dem, er kanskje nettopp et av de områdene vi har mest å gå på. Ingen

er uenige i at barn og unge skal få medvirke, men voksne mangler ofte kunnskap om og selvtillit for hvordan man kommer i gang med systematisk arbeid som sikrer nettopp dette.

Tysvær kommune i Rogaland er en av de kommunene som systematisk siden 1980-tallet har jobbet godt med unges påvirkning i absolutt alt kommunen foretar seg som omhandler barn og ungdom. Når en ny ungdomsskole skal planlegges, inviteres det til samråd, og de unge representerer ulike syn som legges ved som høring.

Forslaget vi i dag debatterer og skal stemme over, vil vise om vi evner å ta barn og unge på alvor. Det er viktig at vi framover hever kvaliteten på ungdomsarbeidet, øker kompetansen blant ungdomsarbeidere i hele landet og koordinerer fagfeltene ungdomsarbeid, ungdomsinformasjon og ungdomsmedvirkning på en enkel måte.

Samtlige høringsinstanser har vært positive til et lavterskelsenter som skal oppleves enkelt å ta kontakt med, og som bidrar til kompetanseheving. Jeg understreker at det er vesentlig at senteret ikke blir en del av Bufdir, slik regjeringen foreslår, nettopp for at det skal oppleves enkelt å komme i kontakt med og ikke minst bli kontaktet av – altså et lavterskeltilbud.

Mette Tønder (H) [10:59:45]: Dette er en sak hvor alle partier er enige om intensjonen, men hvor vi ikke helt klarer å bli enige om hvordan målet skal nås.

Barn og unges rettigheter og retten til å bli hørt i saker som angår dem, er slått fast i lov og er viktig for alle partiene i denne salen. Allikevel har vi alle hørt historiene om barn og unges kommunestyre, som bare er sandpåstrøingsorgan, hvor barn og ungdom ikke får ta del i saker på egne premisser eller ikke får ta del i dem i det hele tatt.

I min ordførerperiode var jeg så heldig å ha en drivende dyktig koordinator, som lærte meg mye om hvordan barn og unge skal engasjeres, men dessverre er ikke alle like heldige å ha en Annica, slik som vi hadde. Derfor er vi enige om at det er riktig å samle kompetanse om hvordan barn og unge nås på best mulig måte, men vi er ikke enig i at vi skal opprette et nytt senter.

Vi støtter oss til statsrådets svar, som først og fremst viser til Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet som alternativ til etablering av et nytt nasjonalt kompetansesenter. Statsråden mener at en videreutvikling av Bufdir som fagdirektorat vil innebære videreutvikling av et nasjonalt kompetansemiljø for barne- og ungdomsarbeid og medvirkning for barn og ungdom og ungdomsinformasjonsarbeid. Det bør også vurderes om Bufdir i større grad enn i dag kan utvikle strukturer der erfaringsutveksling og nettverkløring kan styrke arbeidet som gjøres i den enkelte kommune.

Målet må være at alle barn og unge, uansett bakgrunn, skal ha gode oppvekst- og levekår. Trygghet og omsorg i familie og nærmiljø, gode tilbud og tjenester i offentlig og frivillig regi står sentralt i Høyres politikk. Barn og ungdom skal ha muligheter til å utvikle seg, medvirke og delta på egne premisser i samfunnet.

Statsråden gir i sitt svar forslagsstillerne støtte for at det er behov for å styrke arbeidet med kompetanse, kvalitet og tilgjengelighet på feltet ungdomsarbeid. Bufdir har fått i oppdrag fra Barne- og likestillingsdepartementet å følge opp på flere områder. Vi deler denne støtten for behovet for å styrke arbeidet. Vi mener det er en god løsning, men

vi har også sett høringsuttalelsene, og vi vil naturligvis følge saken nøye videre for å se om dette gir en god løsning.

Statsråd Solveig Horne [11:02:17]: Barn og unges rett til deltakelse, innflytelse og informasjon er sentrale verdier i samfunnet vårt og bidrar til bedre beslutningsgrunnlag og bygging av demokratiet. Rettighetene som barn har i Norge i dag, er forankret i FNs barnekonvensjon og i Grunnloven, og her er Norge et foregangsland.

Regjeringen har ambisjoner på det ungdomspolitiske området, og jeg er glad for at behovet for en sterkere nasjonal koordinering av ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon løftes av forslagsstillerne.

Det finnes mye kunnskap om barn og unges rettigheter, og det gjøres mye godt arbeid. Jeg har lyst til å gi honnør til aktører som Ungdom og Fritid, LNU, Unge funksjonshemmede, Forum for ungdomsinformasjonskontoret i Norge, ungdomskulturhuset Tvibit i Tromsø, Redd Barna og UNICEF for deres arbeid.

Jeg har også lyst til å framheve Forandringsfabrikken, som legger til rette for at ungdom får formidlet sine erfaringer fra barnevern og helsevesen. I tillegg har Fylkesmannen i Tromsø med prosjektet «Sjumilssteget» bidratt til å hjelpe kommuner over hele landet til å bruke Barnekonvensjonen i sitt daglige arbeid.

Til tross for dette er det en utfordring at kompetansen er spredt, og at det er forskjeller i kvalitet og innretning på tilbudet barn og unge får. For å møte denne utfordringen er det behov for å videreutvikle kompetansen som allerede finnes i Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, og styrke denne.

Buudir er et nasjonalt fagorgan på barne- og ungdomsfaglig arbeid. De når ut til alle kommuner gjennom regionale kontorer, og de samarbeider med fylkesmannsembetene. Dermed er en solid struktur allerede på plass, som kan sikre ungdomsarbeidet på landsbasis og gi et likeverdig tilbud. Oppgavene til Buudir danner et naturlig utgangspunkt for et samlet kompetansemiljø på ungdomsfeltet.

Buudir støtter i dag kompetanseheving av ungdomsarbeidet gjennom Erasmus+-programmet. Det skjer i nært samarbeid med bl.a. Ungdom og Fritid, som har stor kompetanse på utøvende ungdomsarbeid. Forvaltningen av tilskuddsordninger som Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn, barnefattigdomsmidlene og løsfunksjonen gir direktoratet en unik oversikt over aktiviteter og gode tiltak som finnes i både små og store kommuner. Tilskuddene utgjør sterke virkemidler for å heve kvaliteten på ungdomsarbeidet lokalt.

Buudir forvalter også nettstedet Oppvekststatus, med statistikk og fakta om barn og unge på mange felt. Buudir deltar også i nasjonalt og internasjonalt forskningssamarbeid. Direktoratet har dermed både virkemidler og tilgang til store mengder data fra ungdomsfeltet, som kan brukes og formidles på nye måter.

Buudir har i dag ansvaret for oppfølgingen av kommunale råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Hvis lovforslaget om endringer i kommuneloven vedtas, vil tilsvarende oppfølging når det gjelder drift av kommunale ungdomsråd, ligge i direktoratet.

Det er viktig for meg å understreke at ungdomsmedvirkning favner bredere enn ungdomsråd i kommunene. Barn og unge skal høres i alle prosesser som angår dem.

Dette aspektet er nylig forsterket i barnevernet og gjennom lov om barn og foreldre, som Buudir forvalter.

Ungdomsmedvirkning og tilgang til god informasjon henger sammen. Ungdom har rett til informasjon, slik at de blir satt i stand til å gjøre sine egne vurderinger. Jeg tror at et kompetansemiljø for ungdomsinformasjon vil kunne hjelpe mange kommuner til å gjøre tjenestene mer tilgjengelig for unge innbyggere.

Ung.no er en suksess. Drøyt en million besøkende hver måned i 2016 viser at etterspørselen etter pålitelig informasjon for ungdom er stor.

Det uttrykkes bekymring for at direktoratet kan være byråkratisk og fjernt fra brukerne. Avstanden til feltet mener jeg utgjør en risiko uavhengig av plassering. Et nasjonalt miljø vil vanskelig kunne være praksisnært innenfor alle aspektene i dette oppdraget. Det blir derfor en viktig oppgave for Buudir å utvikle en nær og levende dialog med alle som er aktive i arbeidet med barn og unges rettigheter, og se på de arbeidsformene som gjør kompetansen tilgjengelig for dem som trenger den. Dette vil bl.a. innebære å videreutvikle strukturer for erfaringsutveksling og nettverklæring for å styrke arbeidet som gjøres lokalt.

Å legge til rette for at barn og unges engasjement tas med på alle nivåer, bidrar til å styrke demokratiet. Dette viktige arbeidet skjer i det offentlige, både lokalt og sentralt, i organisasjonene og i forskningsmiljøene og bør koordineres av det departementet som har ansvaret for politikken på barne- og ungdomsfeltet. Det innebærer å videreutvikle Buudir til et nasjonalt kompetansemiljø for barne- og ungdomsarbeid, -medvirkning og -informasjon.

Sveinung Rotevatn (V) [11:07:48]: Etter ein oppvekst og ei ungdomstid i frivillige organisasjonar og i ungdomsråd må eg seie at dette er eit tema som eg personleg er veldig oppteken av. Ikkje minst som tidlegare ungdomspartileiar vil eg seie at dei unges moglegheit til særleg å påverke politiske prosessar sjølvsagt er noko vi kan seie at vi er flinke til i Noreg – men det er heller ikkje grunn til å slå seg altfor hardt på brystet. Eg har sett altfor mange eksempel på lokalmiljø, kommunar og fylkeskommunar der ungdom ikkje blir tekne tilstrekkeleg på alvor, sjølv om dei kanskje har formelle organ og moglegheit til å seie sitt, som det heiter. Så eg vil rose forslagsstillarane for eit veldig viktig initiativ.

No sit ikkje Venstre i komiteen, men eg tek ordet for å kome med ei stemmeforklaring, idet vi kjem til å støtte innstillinga og stemme imot forslaget frå Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti. Det er ikkje fordi vi ikkje synest dette er eit bra initiativ, men vi er ikkje overtydde om at den føreslåtte løysinga med eit nasjonalt kompetansesenter er den beste vegen framover. Eg vil seie at det at spørsmålet blir reist, og at det har fått såpass brei støtte i høyringa, først og fremst er ei ganske stor utfordring for dei som varetek mange av funksjonane i dag, ikkje minst Buudir. Som regjeringa gjer, slit også vi med å sjå kvifor dette ikkje er ei oppgåve som frå det offentlege si side høyrer mest heime hjå Buudir. Eg ser ikkje heilt at det å opprette eit eige senter – som eg oppfattar at ein ønskjer skal vere organisert under Kommunal- og moderniseringsdepartementet på eit eller anna vis – skal gi betre svar enn dei vi får i dag. Det er sjølvsagt slik at alle nasjonale etatar og organisasjonar kan opplevast som byråkratiske. Det er nok først og fremst ei utfordring for desse institusjonane og

etatane, men å skape nye gjev ikkje nødvendigvis mindre byråkrati.

Vi har heldigvis også andre institusjonar, frivillige organisasjonar osv. som gjer ein fantastisk viktig jobb. Eg vil særleg trekkje fram LNU, som sjølv sagt syslar med sitt i det daglege, men som også f.eks. gjennom dei siste valkampane har vore utruleg viktige for å mobilisere unge til å stemme, til å gå ut med informasjon om demokratisk medverknad, og dei har ikkje minst vore sterke pådrivarar for prøveprosjekta med stemmerett for 16-åringar. Det er ein svært viktig organisasjon når det gjeld det vi snakkar om her.

I alle fall er ikkje Venstre her og no overtydd om at det framlagde forslaget er løysinga på spørsmålet som blir stilt. Men spørsmålet er veldig godt og veldig viktig, og eg tenkjer at det statsråden seier om at ein skal styrkje innsatsen gjennom Bufdir, er ord som bør følgjast opp med resolutt og tydeleg handling, for vi har framleis ein lang veg å gå.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en talletid på inntil 3 minutter.

Jorid Holstad Nordmelan (A) [11:11:22]: Ungdom har i dag ingen annen formell påvirkningsmulighet nasjonalt enn å engasjere seg i partipolitikk. Denne problemstillingen har vært forsøkt løst tidligere, f.eks. med prøveprosjektet Ungdommens storting, men det fungerte ikke optimalt, bl.a. på grunn av ulike forventninger fra Stortinget og deltakende ungdom. Høringsrundene i saken viser at det er et klart behov og ønske for nasjonalt å koordinere ungdomsarbeid og ungdomsinnflytelse. Alle støtter vår løsning.

Behovet for en nasjonal kompetansetjeneste blir f.eks. framhevet i forskning, og det henger tett sammen med medvirkning. Innenfor feltene politisk ungdomsmedvirkning, prosjektbasert ungdomsmedvirkning og ungdomsarbeid i form av åpne fritidstiltak og ungdomsinformasjon ser vi sammenfallende utfordringer og behov som går igjen på tvers av fagfelt. Disse behovene er kompetanseheving, koordinering og samordning, kunnskapsutvikling, nettverk og kvalitetssikring av tilbudet og det arbeidet som gjøres.

I de fleste fylkeskommunene finnes det allerede regionale medvirkningsorgan for ungdom, men det er varierende hvor godt de fungerer, og hva slags innflytelse de faktisk har. Et nasjonalt kompetansesenter vil hjelpe både disse og kommunale råd, og best mulig finne plassen de fortjener i samfunnsdebatten. Også disse fylkeskommunale medvirkningsorganene har tatt initiativ til å opprette et nasjonalt medvirkningsorgan for ungdom, som skal gi nasjonal påvirkningsmulighet gjennom et formelt, partipolitisk uavhengig organ. Sånn vil man sikre at ungdom får samme demokratiske påvirkningsmulighet som andre demografiske grupper. Seniorgruppen har f.eks. hatt mulighet til nasjonal påvirkning gjennom Statens seniorråd, som har vært et rådgivende organ siden 1970. Utredningen om nasjonalt kompetansesenter som Tvibit gjennomførte i 2012, konkluderte med at ungdom også bør ha et sånt nasjonalt organ for medvirkning og dermed ha samme mulighet til å uttale seg i nasjonale saker som er relevante for dem som gruppe. De yngste som engasjerer seg, har heller ikke stemmerett, og da blir det desto mer relevant å finne andre måter man kan bli hørt på.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at behovet ikke er å styrke Bufdir, men heller å etablere et selvstendig, lavterskel kompetansesenter, sånn at det er enkelt å ta kontakt for både kommuner, fylker, organisasjoner og enkeltpersoner. Det vil være viktig for å heve kvaliteten på ungdomsarbeid, øke kompetansen blant ungdomsarbeidere i hele landet og bidra til bedre koordinering av fagfelte ungdomsarbeid, ungdomsinformasjon og ungdomsmedvirkning.

Om jeg får legge til til slutt: Det er selvsagt et paradoks at Fremskrittspartiet heller vil styrke et direktorat enn å være tett på ved å opprette et eget senter for dette.

Svein Harberg (H) [11:14:29] (komiteens leder): Jeg har lyst til å takke for et godt initiativ og en god intensjon, som jeg føler ligger bak det forslaget som er lagt fram av representanter fra SV og Arbeiderpartiet.

Det er slik at det er veldig mange på forskjellige nivåer som i dag har denne oppgaven. Det er kanskje derfor det mest er spørsmål om en koordinerende enhet i forhold til dette. Her kan en godt være enig i intensjonen, utfordringen er hvor det skal legges, og hvordan det skal organiseres.

Jeg vil gjerne, som en tidligere taler også sa, gi honnør til f.eks. LNU, som jeg synes har vært en særdeles aktiv og god aktør overfor barne- og ungdomsorganisasjoner, slik at de kan gjøre sin jobb på best mulig måte. Det at vi nå også fikk styrket dem i budsjettforhandlingene, er veldig bra, for de har en viktig oppgave, og de vil ha en slags koordinerende funksjon her.

Barn og unge og deres deltakelse, deres muligheter og deres engasjement er viktig. Jeg kan fortelle fra min tid som ordfører at det kanskje var, må jeg nok innrømme, møtene i Barn og unges kommunestyre som ofte var de mest konstruktive, der en så de praktiske løsningene, der en ville finne løsninger og hadde stor respekt for de utfordringer som lå rundt løsningene. Noen ganger måtte jeg minne kommunestyret om at de kanskje skulle angripe sakene på samme måte som Barn og unges kommunestyre gjorde det.

Det er mye godt engasjement rundt om. Vi støtter intensjonen og vil nok kanskje gi en utfordring videre til statsråden: Hvordan kan vi få til å samordne og ikke minst kanskje dele suksesser og lære av hverandre uten at det blir en for sterk koordinerende funksjon? For kanskje noe av det jeg ville være mest bekymret for, er hvis vi begynner å koordinere det så sterkt at alle skal gjøre det likt. Dette lever forskjellig i de forskjellige kommuner i de forskjellige landsdeler, og det er bra. Det er på den måten vi virkelig gir de unge mulighet og frihet til å bidra selv til å utvikle sin situasjon og sin hverdag og hvordan de skal delta aktivt i debattene. Det har vi lyst til å utfordre statsråden til å jobbe videre med overfor de organisasjonene vi har med å gjøre på dette feltet.

Kjersti Toppe (Sp) [11:17:37]: No sit ikkje Senterpartiet i komiteen, og av og til glepp saker litt mellom oss som har ansvaret for å dela på saksområdet i denne komiteen. Vi kjem til å støtta forslaget i innstillinga frå Arbeidarpartiet og Kristeleg Folkeparti i dag, og eg skal kort gjera greie for det.

Vi er òg veldig einig i den problemstillinga som representantforslaget legg til grunn, nemleg at ein må gjera meir

for å styrkja ungdomsarbeidet og ungdomen si deltaking i storsamfunnet og leggja til rette for demokratiutvikling.

Det konkrete forslaget er at det skal opprettast eit nasjonalt kompetansesenter for å heva kvaliteten på arbeidet, auka kompetansen blant ungdomsarbeidarar i heile landet og bidra til betre koordinering av fagfelte ungdomsarbeid, ungdomsinformasjon og ungdomsmedverknad.

Eg forstår at diskusjonen mellom regjeringa og regjeringspartia og forslagsstillarane er om dette skal varetakast gjennom Bufdir eller gjennom eit eige nasjonalt kompetansesenter. Eg er av den heilt klare oppfatninga at dette best vert varetatt gjennom eit kompetansesenter.

Eg sit i helse- og omsorgskomiteen som fast medlem, og på helsefeltet har ein nasjonale kompetansesenter for veldig mykje. Eg kan nemna kort at ein har kompetansesenter for legevaktmedisin, for aldring og helse og aldersdemens, for amming, for ADHD, for personlegdomspsykiatri og psykososiale sjukdomar, for søvnvanskar, for MS, for kultur, helse og omsorg, og for sjeldne diagnosar. Og her skal vi altså ikkje kunna ha eit nasjonalt kompetansesenter for ungdom og ungdomsarbeid. Det høyrer ingen plass heime.

Eg fryktar at dette signaliserer at Stortinget ikkje tar på alvor barn og unge sine behov og kva vi kan gjera for å styrkja medverknaden deira i samfunnet. Det er jo klart at er ein opptatt av denne problemstillinga, er det heilt naturleg å ha eit kompetansesenter. Statsråden skriv:

«Det bør etter statsrådens syn vurderes om Bufdir i større grad enn i dag kan utvikle strukturer der erfaringsutveksling og nettverkslæring kan styrke arbeidet som gjeres i den enkelte kommune.»

Det byråkratiske språket der overtyder i alle fall ikkje meg.

Martin Henriksen (A) [11:20:57]: Det er behov for å styrke arbeidet for unges medvirkning og ungdomsarbeid for å heve kompetansen og kvaliteten i både organisasjoner, kommuner og fylkeskommuner.

Det er vel ikke noen overdrivelse å si at det er ganske stor variasjon i på hvilken måte og hvor godt man driver ungdomsarbeid rundt omkring i norske kommuner og fylkeskommuner. Noen plasser er det veldig bra. Porsgrunn er ett eksempel. Et annet eksempel er Tromsø. Det gleder meg å se at kulturministeren har kommet tilbake fra den fantastiske opplevelsen hun antakeligvis har hatt på Tromsø Internasjonale Filmfestival – Norges beste filmfestival.

Tromsø og kompetansemiljøet der er også et eksempel på at man driver et godt ungdomsarbeid, og kompetansemiljøet på Tvibit har bl.a. vært medvirkende til at forslaget om et kompetansesenter som det vi i dag diskuterer, har kommet opp.

Det er i dag en stor mangel at det ikke er et skikkelig nasjonalt fagmiljø som jobber med barn og unges medvirkning og med ungdomsarbeid. I høringen i familie- og kulturkomiteen viste det seg at det var stor tilslutning å opprette et slikt kompetansesenter. Det som er særlig interessant, er at de som jobber tettest med ungdomsmedvirkning, var sterkt for det – som Redd Barna, Barneombudet, LNU, UngOrg og Press.

I statsrådens svarbrev mener jeg egentlig det vises ganske klart gjennom det hun skriver, at det ikke imøtekommer det man egentlig ber om når man ønsker å opprette et slikt kompetansesenter.

Når det gjelder forslaget om heller å legge disse funksjonene til Bufdir, vil jeg kort si at jeg tror det er et dårlig forslag. Bufdir jobber ikke direkte med ungdom i dag. Bufdir er først og fremst saksbehandlere, og når de skal ha kontakt med ungdom rundt omkring i landet, benytter de seg av lokalkontakter rundt omkring i kommunene. De jobber ikke direkte med ungdom selv. De skal ha en slags bestillerfunksjon bl.a. overfor de miljøene som har kompetansen i dag.

Dette kan gjøres både enklere, mer ubyråkratisk og direkte rettet mot ungdom dersom et eget kompetansesenter får ansvaret. Det trenger ikke ligge i Oslo, det kan ligge flere plasser i landet – et kompetansesenter som er tett på, som har praktisk erfaring fra feltet, som kan dele gode praksiser, som kan bevisstgjøre om hva kvalitet er, til kommuner, fylkeskommuner og organisasjoner og ikke bare være en koordinerende enhet, som representanten Harberg sa.

Jeg synes det er synd at regjeringspartiene og Venstre ikke velger å støtte dette forslaget, som jeg tror ville ha styrket barn og unges medvirkning og ungdomsarbeidet i Norge betydelig.

Statsråd Solveig Horne [11:24:12]: La det være helt klart at barns medvirkning og barns rett til å medvirke i alle deler av saksfeltet som angår dem, er viktig. Intensjonen med dette forslaget er vi alle enig i. Men når det blir sagt at ungdom i dag ikke har noen muligheter til å påvirke nasjonalt, mener jeg det er direkte feil. Alle departementene og de politiske partiene, men spesielt departementene og den politiske ledelsen der, har jevnlig møter med alle organisasjonene på dette feltet. Jeg har selv årlige møter med alle fylkesungdomsrådene. Vi har årlige møter med alle ungdomsorganisasjonene, der de tar opp tema som er viktige på deres områder. At barn har innflytelse, vises jo av det arbeidet som Forandringsfabrikken har gjort, og som har endret hele lovverket, der det nå klart og tydelig slås fast at barn har rett til å medvirke.

Vi må ikke glemme at det viktigste barne- og ungdomsarbeidet foregår ute i kommunene, og åtte av ti kommuner har egne barne- og ungdomsråd. Jeg mener at en god kommune, som har en god ledelse som har satt barn og ungdoms oppvekst på dagsordenen, også bidrar til å ta med barn og unge i sine viktige beslutninger.

Når loven om ungdomsråd blir vedtatt, vil det gi føringer for hvordan barn og ungdom skal medvirke i det kommunale arbeidet. Jeg klarer ikke å se at et nasjonalt kompetansesenter kan bidra til å være et lavterskeltilbud i disse kommunene. Jeg har besøkt så mange kommuner som har et godt barne- og ungdomsarbeid. Det er et viktig arbeid for framtiden til ungdommen.

I dag er det et fagdirektorat for barne- og ungdomsarbeid. De har strukturene, de har et samarbeid med de regionale kontorene, og de har også et samarbeid med kommunene. De skal være med på både erfaringsutveksling og det forskningsmessige for å kunne gi veiledning og råd til kommuner som ønsker å styrke dette arbeidet.

Jeg sa både i mitt svarbrev til komiteen og fra talerstolen at vi kan bli bedre på dette arbeidet. Jeg tar utfordringen fra komitélederen. Vi er nødt til å se på hvordan vi kan videreutvikle de allerede eksisterende strukturene vi har, istedenfor å bygge opp en ny struktur. Men det er viktig at alle kommuner setter barne- og ungdomsarbeid på dagsor-

denen og inviterer med de barne- og ungdomsorganisasjonene som er i kommunene og fylkene deres, i utviklingen av et godt oppvekstmiljø for barn og unge.

Kirsti Bergstø (SV) [11:27:08]: Vi har en historisk mulighet i dag. Vi har en mulighet til å stå i lag og etablere et nasjonalt kompetansesenter. Vi har en historisk mulighet til å si til alle de som driver ungdomsarbeid over hele landet: Vi ser dere, vi er på lag, vi vil styrke den viktige jobben dere gjør – for det er en viktig jobb som gjøres, med ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon.

Vi snakker ofte i politiske debatter om ungdoms sårbarhet, men altfor sjelden om ungdoms styrker. Det hadde vi mulighet til å gjøre i dag og gi ungdom en ny kraft og en fornyet styrke gjennom et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsmiljø. Ungdom blir ofte klappet på hodet og fortalt at man er framtiden. Jeg vil si til ungdommen: Ja visst er dere framtiden, men dere skal få lov til å være her og nå. Ungdom må få lov til å forme hverdagen sin med de mulighetene som finnes for å gjøre det. Ungdom må få definere sin egen ungdomskultur.

Nå er vi, etter SVs syn, i ferd med å kaste vekk muligheten. Vi vet at utredningen er gjort. Vi vet at ungdomsmiljøene, Barneombudet, de som er meningsbærere på feltet, har sagt sitt. Vi vet hva slags modell de ønsker seg. Og vi vet hva som er forskjellen på å jobbe i et miljø og med avstand til et miljø.

Men i tråd med regjeringens strategi og prioritering ellers velger man altså å styrke byråkratiet framfor å etablere et reelt kompetansesenter for ungdom. Akkurat som man gjør når det gjelder fiskeri, tenker man at det er bedre å ha fiskerikontoret vegg i vegg med universitet istedenfor å ha det i nærheten av sjøstøvler, fiskeslolutt og folk som kjenner hvordan fisket er i hverdagen sin. Nå velger man – istedenfor å etablere noe helt eget, noe som ungdom skulle fått formet selv, noe som er nerven i et kompetansesenter – å styrke byråkratiet. Man følger opp regjeringens eneste selssettingsstrategi, nemlig å la byråkratiet i Oslo få ese ut. Det synes jeg er å kaste bort en historisk mulighet til å styrke ungdomsarbeid og ungdomsmedvirkning gjennom et kompetansesenter.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3.

Sak nr. 4 [11:30:05]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Anette Trettebergstuen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt om lov om medieansvar (Innst. 155 S (2016–2017), jf. Dokument 8:102 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Marit Nybakk overtok her presidentplassen.

Kårstein Eidem Løvaas (H) [11:31:00] (ordfører for saken): I dette representantforslaget foreslås det at regjeringen skal fremme forslag om lov om medieansvar. Jeg har lyst til å takke for samarbeidet i komiteen, og jeg er veldig glad for at vi når det gjelder dette temaet, kom frem til en enighet, og at komiteen er enstemmig.

Vi har sagt det veldig mange ganger, og vi kommer sikkert til å si det mange ganger til: Dagens medievirkelighet er i en svært rask og kontinuerlig endring. En av endringene som skjer, er at det blir stadig mer brukergenerert innhold, og en annen er at mangfoldet av plattformer øker hele tiden. Det totale medielandskapet blir stadig mer fragmentert. En av mange ting som skjer på grunn av det, er at den klassiske redaktørrollen blir utfordret, da vi alle sammen plutselig er våre egne redaktører.

Disse endringene fører selvfølgelig til at man fra tid til annen må vurdere lovverket og kanskje også gjøre noen revisjoner. Innenfor mediefeltet, og særlig når det gjelder redaktørrollen, kildevern og nå også brukergenerert innhold, ser komiteen at det er viktig å følge nøye med på dette. Der hvor lovverket åpenbart er utdatert, anser vi det som naturlig at lovverket moderniseres, f.eks. når det gjelder å ivareta teknologinøytralitet, som ikke omfattes av loven i dag.

Vi er også nødt til å være trygge på at lovverket er godt nok til å ivareta kildevern og redaktørens rolle – det er en forutsetning for å ivareta den kanskje aller viktigste friheten vi har i Norge, nemlig ytringsfriheten. Flere av spørsmålene som tas opp i representantforslaget, ble i sin tid utredet av Medieansvarsutvalget, under tittelen Ytringsfrihet og ansvar i en ny mediehverdag. Denne utredningen er fortsatt til behandling i departementet. Nå er det viktig å se helheten i arbeidet og følge opp utredningen. Det er et arbeid som pågår, og komiteen registrerer at det varsles at man skal komme tilbake til Stortinget med dette. Nå skal altså alle trådene samles, også trådene fra Medieansvarsutvalgets arbeid.

Det er i sakens dokumenter også noen referanser til Sverige, og da har jeg lyst til å peke på at det er grunnleggende forskjeller i norsk og svensk rettssystem og rettstradisjon. Jeg tror ikke det er ønskelig at vi skal strebe mot et system som ligner mer på det svenske, hvor det i større grad overlates til domstolene å foreta interesseavveiningene. Vi ser jo, som et nylig eksempel i Norge, Rolfsen-saken, hvor domstolen tydelig satte ned foten for hvor langt etterforskere har mulighet til å gå.

Komiteen støtter også forslaget om en teknologinøytral utforming av det strafferettslige redaktøransvaret og registrerer at statsråden ønsker å sette i gang en vurdering om § 269 kan utformes på en mer teknologinøytral måte. Forslaget som ligger i saken, er altså et enstemmig forslag fra komiteen og omfatter, ut over det vi har nevnt, også kildevernet. Kildevernet er en viktig beskyttelse av vår – din og min – rett til å bli informert om saker av allmenn interesse. I et samfunnsperspektiv er dette vernet nødvendig. Det er det for å få frem informasjon som ellers kanskje ikke ville kommet frem.

Komiteen mener at regjeringen i arbeidet med en lov om medieansvar bør se ikke bare på kildevernet, men også på grensene for redaktøransvaret for brukerskapt innhold

på medienes elektroniske plattformer.

Jorid Holstad Nordmelan (A) [11:35:00]: Jeg er veldig glad for at vi har fått flertall i komiteen for Arbeiderpartiets syn på denne saken. Saksordføreren beskrev godt en bransje som er i tilsynelatende endeløs endring, og at vi hele tiden må følge med på hva slags nye behov som oppstår, og hva slags lover, regler og ordninger som ikke lenger fungerer optimalt.

Det ser vi et klart eksempel på her, der lovverket i utgangspunktet var noe uklart og pekte i to retninger, og behovet for å bedre lovgivningen tydeliggjøres nå enda mer, som følge av flere utviklingstrekk. For det første omfattes ikke teknologiske plattformer av dagens lovverk, og for det andre er det vanskelig å finne fram til hvem som har medvirket til publisering, og dermed kan holdes ansvarlig. Det er heller ikke satt klare grenser for ansvar når det kommer til brukergenerert innhold.

Arbeiderpartiet ser med bekymring på – slik de siste eksemplene vi har sett, viser – at kildevernet i praksis er under press. Rolfsen-saken vises det til i representantforslaget, og den ble også nevnt av saksordføreren. I tillegg kan man f.eks. nevne politiets behandling av en Dagblad-journalist i 2011 i forbindelse med en sikkerhetskontroll på vei inn i Oslo tingrett. Der ble han fratatt dokumenter som han hevdet var omfattet av pressens kildevern, og det ble også bladd gjennom en tydelig merket presseblokk. Sivilombudsmannen fant at dette var en krenkelse av både journalistens og avisens rett til kildevern etter Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 10.

Vi så det også i 2012, ved Hordaland politidistrikts forsøk på ransaking hjemme hos en journalist og i redaksjonslokalene til avisen Hordaland, fordi politiet ville se bilder som journalistene hadde tatt under en demonstrasjon mot mastutbyggingen i Hardanger året før.

Det er derfor viktig at regjeringen nå utreder en lov om medieansvar og understreker redaktøransvaret for redaksjonelt stoff, uavhengig av hva slags plattform det er publisert på. I tillegg må vi tydeliggjøre ansvaret for brukergenerert stoff og konsekvensutrede hvordan utviklingen i eksisterende lovverk, bl.a. straffeprosessloven, påvirker kildevernet. Arbeiderpartiet mener hovedregelen må være at man ikke skal etterforske hvem som er medienes kilder, slik det også er i Sverige. Vi mener også journalistenes og medienes rett til å verne kildene må endres til en plikt til å gjøre det.

Viktige opplysninger kan gå tapt for samfunnet hvis kilder frykter for egen straffefølgelse eller enda verre: for egen sikkerhet. Som komiteen viser til i sin behandling av saken, viser undersøkelser at stoffområdene der det finnes flest anonyme kilder, er innenfor utenriks- og kriminalstoff, og da særlig innen korrupsjon, underslag og bedrageri, med store skadevirkninger for offentlige og private virksomheter. Jeg håper regjeringen vil sette i gang arbeidet med å utrede en ny lov så fort som mulig, slik at vi nå får på plass viktige og etterlengtede klargjøringer om ansvar og kildevern.

Sveinung Rotevatn (V) [11:38:18]: Det er eit svært godt initiativ som ligg på bordet vårt i dag. Dette har Venstre gått til val på, og vi kjem naturlegvis også til å støtte komiteinnstillinga i voteringa i dag.

Det å ha ei lov om medieansvar kan i utgangspunktet

høyrest ut som noko som er avgrensande for ytringsfridomen, mens realiteten jo er den motsette. Det å tydeleggjere og styrkje redaktøransvaret, teknologinøytralitet osv., er viktig for vår offentlege samtale, men ikkje minst er kildevernet, og forhåpentlegvis det som kan bli ei styrking av kildevernet, viktig – ikkje berre for den offentlege samtalen, men også for mange andre aspekt.

Vi har jobba mykje med varsling i arbeids- og sosialkomiteen. Det å ha eit sterkt kildevern har ei viktig side opp mot nettopp varslarproblematikk. Der har vi dessverre ikkje så veldig mykje å vere stolte av i Noreg. Det er for mange som er redde for å varsle om uakseptable og tidvis kriminelle forhold, både i bedrifter og ikkje minst i det offentlege, der kára til varslarane er endå dårlegare, i alle fall om ein skal tru undersøkingar. Så det å kunne få fram i lyset viktige samfunnsspørsmål utan frykt for represaliar er ein heilt avgjerande demokratisk rett, og det er også viktig for oss som samfunn.

Eg ser av merknadene at regjeringspartia peikar på at Medieansvarutvalet har lagt fram si NOU, og at det er viktig at dette arbeidet i departementet «ikke punkteres ved at man tar ut deler av problemstillingene, uten å se helheten i arbeidet». Det høyrest jo tilforlateleg ut, men når den NOU-en er frå 2011, og det har gått seks år, med skiftande regjeringar, meiner eg det er heilt kurant at Stortinget begynner å etterlyse handling.

Når det er sagt, er det også riktig at det går føre seg ein del parallelle prosessar her. For det første sit Justisdepartementet med forslaget til ny straffeprosesslov, som jo grip direkte inn i det vi her diskuterer, og i Arbeids- og sosialdepartementet har også statsråden fått i oppdrag frå Stortinget – det var vel i vår, trur eg – å jobbe med å styrkje varslarvernet. Så det er klart at etter vedtaket i dag må sjølv sagt regjeringa klare å koordinere det som skal skje i dei ulike departementa, det er det ingen tvil om, men det må heller ikkje vere noko som gjer at ein forsinkar det som er eit viktig lovarbeid.

Det er for så vidt riktig, som statsråden skriv, at gjennom rettspraksis i Noreg – desse vurderingane er jo i stor grad overlatne til rettspraksis – har vi eit kildevern som tilsynelatande står rimeleg sterkt. Det var mange som vart glade for resultatet i den mykje omtalte Rolfsen-saka. Når det er sagt, meiner eg og Venstre at det ikkje berre er å overlata til domstolane å dra linjene her. Vi trur det kan ha mykje for seg nettopp å kodifisere eit sterkt kildevern i ei tid då både varslarinstituttet og ytringsfridomen må kunne seiast å vere under press.

Så vil det alltid vere ein nedre terskel. Den europeiske menneskerettskonvensjonen – EMK – artikkel 10 gjev nokre minimumsstandardar for kor langt ein kan gå når det gjeld etterforsking av kjeldene til pressen osv. Men då er det viktig å hugse at det er minimumsstandardar. Det betyr på ingen måte at Noreg ikkje kan leggje seg på høgare standardar når det gjeld kildevern og vern om ytringsfridomen.

Ein kan tenkje seg at det vil gjere det vanskeleg å avdekkje kriminalitet og å drive etterforsking om kildevernet blir for sterkt. I den enkelte saka kan ein kanskje argumentere for det, men i eit samfunnsperspektiv trur eg slett ikkje det er gjeve at ein får avdekt noko mindre kriminalitet. Tvert imot trur eg at det å ha eit sterkt kildevern er viktig for å få fram alvorlege forhold i offentlegheita, som gjer at ein kan få eit samfunn der ein får avdekt og etter-

forska meir kriminalitet. Så dette er ikkje nødvendigvis noko som står i motsetnad til kvarandre.

Eg vil gje komiteen honnør for eit godt arbeid og ser fram til at statsråden og departementet gjer eit minst like godt arbeid.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:43:19]:

Jeg er glad for at komiteen har samlet seg om en anbefaling i denne viktige saken. Regjeringen vil følge opp oppdraget, vurdere problemstillingene og komme tilbake til Stortinget.

Som jeg nevnte i mitt brev 15. september til komiteen, er arbeidet allerede godt i gang. Det skyldes at de spørsmål Stortinget ber oss om å vurdere, er grundig utredet av Medieansvarsutvalget – som flere representanter har vært inne på – i NOU 2011:12 Ytringsfrihet og ansvar i en ny mediehverdag. Reguleringen av kildevernet drøftes også i Straffeprosesslovutvalgets utredning, som for tiden er på høring. Et nytt og omfattende utvalgsarbeid er jeg ganske sikker på vil forsinke saken. Derfor er det som nå gjenstår, i hovedsak å vurdere de forslagene som er utredet, og som vi har på bordet, og at regjeringen jobber videre med dem, trekker konklusjonene og sammenfatter de lovtekniske løsningene, før vi kommer Stortinget med dem.

Høringsrunden viste at presseorganisasjonene var sterkt kritiske til flere av Medieansvarsutvalgets anbefalinger. Det var veldig ulike reaksjoner som kom frem i høringsuttalelsen. I den videre utredningen i departementet vil jeg derfor også legge vekt på tett og god dialog med mediebransjen før vi trekker våre endelige konklusjoner og kommer til Stortinget med dem.

Utviklingen av ny medieteknologi har utvilsomt utvidet den reelle ytringsfriheten for folk flest. Samtidig har redaktørens rolle som portvokter endret seg. Mediebrukerne har gått fra å være passive konsumenter av redigert innhold til å være aktive innholdsprodusenter og -distributører. Sosiale medier og andre plattformer har fått stor betydning som informasjonskilder og ytringskanaler for den enkelte. Utviklingen har også lagt til rette for at myndigheter og andre profesjonelle aktører har fått nye og mer direkte talerør ut til publikum. Alt dette endrer informasjonsstrømmene og muligheten til påvirkning av så vel holdninger som beslutningsprosesser.

Fortsatt er det likevel slik at det går et prinsipielt og viktig skille mellom de redigerte og de ikke-redigerte mediene. Redaktørstyrte medier er underlagt pressens eget selv-dømmesystem. Arbeidet drives etter journalistiske normer og prinsipper, basert på profesjonalitet og bransjetilhørighet. Det jobbes under prinsippet om redaksjonell frihet fra eierne. Redigerte medier har derfor høy grad av troverdighet.

De redigerte mediene særlige rettigheter må ivaretas også i en ny medievirkelighet, ikke av hensyn til mediene selv, men av hensyn til deres rolle som offentlige vaktbikjer og garantister for en åpen og opplyst offentlig samtale.

Et sterkt kildevern er regnet som en av de viktigste forutsetningene for at informasjon også om kritikkverdige forhold kommer frem i offentligheten. Kildevernet står også sterkt i Norge i dag. Regjeringen vil likevel nøye vurdere behovet for lovendringer, bl.a. i lys av Straffeprosesslovutvalgets forslag.

Anonymitet forutsetter at noen andre kan holdes ansvarlig dersom det publiseres ulovlig innhold. Det særskil-

te strafferettslige redaktøransvaret har derfor blitt sett på som kildevernets motstykke.

I 2017 gir det liten mening å ha en redaktøransvarsbestemmelse som er begrenset til trykt skrift og kringkasting. Målet må være en mest mulig teknologinøytral regulering. Et annet viktig spørsmål er om, og i så fall hvordan, et redaktøransvar bør avgrenses mot brukerskapt innhold på elektroniske plattformer.

Jeg ser derfor frem til å komme tilbake til Stortinget når regjeringen har vurdert, konkludert og forberedt sine forslag. Jeg er glad for at komiteen har jobbet grundig med denne saken, og at de har kommet frem til den konklusjonen som de har.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jorid Holstad Nordmelan (A) [11:48:38]: Å få på plass en ny lov er en viktig sak for mange, noe som bl.a. kommer fram ved at alle høringsinstanser er for denne saken. Også Redaktørforeningen har etterspurt en medieansvarslov i flere år. Da er det veldig positivt å høre at arbeidet er i gang, og jeg håper det betyr at vi slipper å vente lenge. Når anslår statsråden at vi kan forvente at dette er på plass?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [11:49:04]:

Som sagt er jeg glad for den konklusjonen som komiteen har kommet frem til, og jeg er glad for at det er stor enighet i salen her.

Høringsene viste at det var veldig delte reaksjoner på oppfatninger om de forslagene som ble presentert i NOU-en – det er det ingen tvil om. Det reiser også mange vanskelige juridiske aspekter, som krever grundig arbeid. Men jeg vil forsikre representanten om at regjeringen og departementene som er involvert, har jobbet – og jobber – grundig med saken.

For mitt vedkommende er jeg veldig opptatt av at vi også har en nær dialog med presseorganisasjonene, slik at vi kommer frem til konklusjoner og anbefalinger for Stortinget som vil ha stor støtte også hos de mest berørte.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:50:15]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Geir Jørgen Bekkevold og Anette Trettebergstuen om opprettelse av en kunstnerassistentordning (Innst. 156 S (2016–2017), jf. Dokument 8:112 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Svein Harberg (H) [11:51:27] (komiteens leder og ordfører for saken): Først vil jeg takke for godt samarbeid i komiteen. Det har for så vidt ikke vært så vanskelig å samarbeide, for dette er en sak som alle partiene i komiteen har vært enige om og kjempet for på forskjellige måter og på forskjellige tidspunkt. Da er det godt når en kan samles i en sak og få ting på plass.

Kunstnerøkonomi er et krevende politikfelt å arbeide med. Vi arbeider med tiltak og ordninger som skal ta vare på kunstnere i forskjellige faser av sin utvikling, vi skal gi dem mulighet til å komme videre, vi skal stimulere til at kunstnere vil drive på med sin virksomhet og dermed berike våre liv, og vi skal være med og skape et grunnlag for en god framtid.

Mange kunstnere gjør det på en god måte, mange får en «flying start» av forskjellige grunner, mange kommer inn under systemer som hjelper dem videre, men en god del opplever at på et punkt i karrieren sin, så stopper det litt opp. De tar sin utdanning, de lærer mye, og nyhetens interesse kan ofte være gjeldende, og så kommer de til en fase der de må bevise mer, der hverdagen innhenter dem med hensyn til å leve av dette. Hvordan skal vi da hjelpe dem videre? Det har vært diskutert i flere runder, og forslaget som nå ligger i denne saken, eller som lå i Dokument 8-forslaget, var altså:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan en kunstnerassistentordning kan innføres og organiseres, samt vurdere hvilket organ som på best måte kan forvalte en slik ordning, og komme tilbake til Stortinget».

Det har vært en utvikling underveis i denne saken. I budsjettforhandlingene ble det slik at det rett og slett ble lagt inn penger til en kunstnerassistentordning – 4 mill. kr – og det betyr at en allerede da har initiert en oppstart og – skal vi kalle det – en pilotperiode. For det er utfordringer med hvordan det skal innrettes. Hvordan skal vi få etablerte kunstnere til på en god måte å ta nye inn sammen med seg? Hvordan skal utbetalinger skje? Hvem skal det treffe? Det blir veldig viktig at vi nå får en treffsikker ordning. Det er det viktigste vi kan gjøre med kunstnerlønsordningene, at det treffer dem det gjelder, dem det skal treffe, og at det virkelig gjør det vi vil, hjelper dem videre.

Jeg snakker ofte med kunstnere, og så spør jeg om det er sannt at de helst ville bare hatt statlig lønn. Jeg tror jeg kan si at samtlige sier nei, de vil jo helst greie seg på egenhånd, men det er godt å få hjelp underveis. Det er det vi må få til. Det er det en slik ordning skal bidra til, den hjelpen underveis, og samtidig få andre kunstnere som er mer etablert, til å være med å inspirere, gi gode råd og vise hvordan en hverdag må håndteres fordi det er mange ting som skal håndteres i hverdagen.

En treffsikker ordning som vi kan evaluere og si at dette var måten å gjøre det på, og som kanskje også kan være modell på andre områder. Det er viktig med nytenkning, det er viktig å tenke nye måter å hjelpe norske kunstnere og norske kulturarbeidere til en hverdag der de kan leve av virksomheten sin. Den utfordringen vet jeg at statsråden tar, det har statsråden også sagt i svarbrev til komiteen, og det er bra. Nå har vi fått en litt kjappere start enn da saken ble fremmet, det er bra, og i dag er vi glad for at den ordningen er på plass, og at alle kan samle seg om det.

Jorid Holstad Nordmelan (A) [11:55:55]: Offentlig støtte og gode rammevilkår for kunst og kultur er en viktig investering i ny og annerledes tenkning som utvikler og beriker samfunnet vårt. Regjeringens utredning om kunstnerøkonomi fra 2015, Kunstens autonomi og kunstens økonomi, av det såkalte Skarstein-utvalget, dokumenterer at billedkunstnere er en yrkesgruppe med dårlig inntektsutvikling, og at de ofte er i en sårbar økonomisk situasjon. I utredningens mandat ble man bedt om å vurdere tiltak som kan bidra til å styrke næringspotensialet og etterspørselsperspektivet for kunstnere, samt øke entreprenørskapet, herunder tilrettelegging for kunstnere i etableringsfasen.

Arbeiderpartiet ønsker å følge opp utvalgets anbefalinger, og derfor har vi foreslått en kunstnerøkonomireform der man over år trapper opp bevilgningene til de eksisterende stipendordningene samt innfører nye grep som kan styrke kunstnernes evne til å leve av egen kunst. Det vil være en sentral prioritet i vår kulturpolitikk også framover.

En styrking av eksisterende virkemidler samt opprettelse av kunstnerassistentordningen er en grundig satsing på kultur og næring ved at man styrker kunstneres mulighet til å leve av arbeidet sitt samt mulighetene til å overføre kunnskap og nå nye marked. Dette perspektivet er dessverre fraværende i regjeringens kulturpolitikk, og det til tross for at en samlet opposisjon i flere år har bedt om en opptrapping og oppretting av kunstnerassistentordningen spesielt. Høyre og Fremskrittspartiet har holdt igjen i regjering. Heldigvis fikk opposisjonen i budsjettet for i år flertall for sitt forslag ved at Venstre og Kristelig Folkeparti sto på sitt i budsjettforhandlingene. Nå blir det endelig kunstnerassistentordning.

En kunstnerassistentordning er et presist tiltak som direkte vil kunne øke inntektsmulighetene og tilrettelegge for kunstnere i etableringsfasen, samt øke produksjonsmulighetene og inntektsmulighetene for kunstnere som får tilgang på assistent. Opprettelse av ordningen kan bidra til å fange opp og utvikle nye talent innenfor billedkunstfeltet til erfarings- og kompetanseoverføring mellom etablerte og nyutdannede kunstnere, og det kan bidra til å profesjonalisere og øke produksjonsmulighetene for begge parter.

Arbeiderpartiet er fornøyd med at et samlet storting nå ber regjeringen komme til Stortinget med et konkret forslag til innretning og opprettelse av kunstnerassistentordningen, og disse medlemmene peker på at arbeidet med det på ingen måte trenger å ta tid og forventer en sak til Stortinget med forslag til innretning og innføring senest i forbindelse med revidert statsbudsjett for 2017.

Hanne Thürmer (KrF) [11:58:48]: Det har lenge vært dokumentert at billedkunstnernes økonomi er krevende. Regjeringens utredning om kunstnerøkonomi fra 2015, Kunstens autonomi og kunstens økonomi, dokumenterte dette til fulle.

Hverdagen er preget av lite forutsigbar inntekt og inntekten som kommer, er i tillegg ofte svært lav. Den gjennomsnittlige kunstneriske inntekten var så lav som 96 000 kr i 2015 – det hadde gått ned 9,5 pst. fra året før. Det er altså liten tvil om at det er behov for tiltak for å støtte opp om denne gruppen. Fattigdom og vanskelige boforhold er sterkt overvurdert som inspirasjon, men er en klar risiko for å slutte som bildende kunster til fordel for tryggere kår.

Unge Kunstneres Samfund har gjennom flere år jobbet

for å etablere en assistentordning for billedkunstnere. Dette har Kristelig Folkeparti sammen med de andre forslagsstillerne støttet. Jeg er veldig glad for at det nå er et samlet storting som støtter å innføre denne gode og målrettede ordningen.

Kunstnerassistentordningen er etter vår mening en modell som vil bidra til både erfarings- og kompetanseoverføring mellom de etablerte og de nyutdannede kunstnere. Det vil gi profesjonalisering og produksjonsmuligheter samt bidra til å styrke inntektsmulighetene for begge parter, slik det skrives i forslaget. En slik assistentordning kan fange opp og utvikle nye talenter innen billedkunstfeltet. Dette vil ikke bare styrke kunstnerne, men også kunsten og kunstoplevningene.

Ordningen vil gi nyetablerte kunstnere mulighet til å jobbe som assistent for en mer etablert kollega. Dersom begge parter skal få optimalt utbytte av ordningen, bør den nyutdannede og den mer etablerte kunstneren i samarbeid kunne søke om midler.

Kristelig Folkeparti har i flere av sine alternative budsjetter foreslått midler til opprettelse av en slik ordning, og vi er glad for at vi fikk på plass 4 mill. kr i budsjettavtalen med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Det burde tilsi at et nærmere forslag om innretning og innføring vil komme raskt, og vi legger til grunn at innretning for ordningen etableres i tett dialog med kunstnerorganisasjonene, herunder Unge Kunstneres Samfund.

Ivar Odnes (Sp) [12:01:14]: Sidan Senterpartiet ikkje er representert i familie- og kulturkomiteen, la meg fyrst få nytta høvet til å takka forslagsstillerane frå dei tre partia som har fremja dette forslaget, som endeleg ser ut til å verta ein realitet.

Som innstillinga til saka er, deler Senterpartiet intensjonen i representantforslaget, og vi har som nemnt lagt inn løyvingar til oppretting av kunstnarassistentstillingar i vårt alternative budsjettforslag både for i fjor og for inneverande år. Det er ei kjensgjerning at kunstnarøkonomien har hatt ein nedgang og vore under press i mange år. Dette er godt dokumentert i rapportar og utgreiingar. Politisk må mange parti dela på ansvaret for dette. Enger-utvalet slo fast at kunstnarføremål var det området på det statlege kulturbudsjettet som hadde svakast vekst i perioden frå 2005 til 2013. Skarstein-utvalet kunne i sin rapport visa til ein realnedgang frå 2006 til 2013. Det er openbert behov for å lyfta denne problemstillinga høgare og vurdere verkemiddelapparatet for å snu den negative trenden.

Overgangen frå utdanning til å etablere seg som yrkesutøvar er krevjande. Det kjenner ein frå mange bransjar. Mange nyutdanna lærarar møter praksissjokket. Nyutdanna kunstnarar opplever også ofte eit slikt praksissjokk. Det er klart at det er krevjande å konsentrere seg om kunstnarisk utvikling når rammeverket rundt er skjørt, og ein gjerne må spe på med andre inntekter for å overleva økonomisk. Eg merkar meg dessverre at fråfallsproblematikken ikkje berre gjeld yrkesfagelevane i vidaregåande opplæring, men også biletkunstnarar.

Ved å etablere ei slik assistentordning kan ein bidra positivt til at unge kunstnarar tør å satsa og finna fotfeste i yrket sitt. Det er vanskeleg å livnæra seg som kunstnar. Det er vanskeleg for unge kunstnarar å etablere seg. Senterpartiet er einig med forslagsstillerane i at ei kunstnarassistentordning vil kunna bidra til erfarings- og kompetanseover-

føring mellom etablerte og nyutdanna kunstnarar som vil vera av stor verdi for båe paratar. Senterpartiet er som kjent oppteken av læring i praksis og lærlingordning i fagopplæringa, og på mange måtar har ideen om ei kunstnarassistentordning klare parallellar til lærlingordninga – ei overgangsortning mellom studium og yrkesliv der unge kunstnarar som kjem frå kunsthøgskulane, får moglegheit til å profesjonalisera seg i praksis hjå ein etablert kunstnar og på den måten gå i lære, både kunstnarisk og når det gjeld å sankta kunnskap om det å driva eiga verksemd.

Sjølv om omfanget i dag er avgrensa, truleg på grunn av svak økonomi, er det å ta inn assistentar for kunstnarar ein hundreår lang tradisjon, minst, kanskje spesielt innanfor biletkunst. Dei store meistrane hadde fleire som i sin tur vart ruvande størrelsar – for å dra parallellane til lærlingordninga vidare. Så det er grunn til å tru at ordninga vil føra til ein vinn-vinn-situasjon, der dei etablerte kunstnarane som tek imot ein kunstnarassistent, også vil tena på ordninga ved at det gjer det mogleg å tilsetja ein assistent og på den måten også utvida produksjonen og styrkja økonomien i si eiga verksemd.

Det er gledeleg at forslaget som ligg til votering, vert støtta av eit fleirtal, og at budsjettforliket inneber ein fyrste start på vegen mot ei permanent ordning. Senterpartiet er fornøgd med at eit samla storting i dag ber regjeringa setja i gang arbeidet med å innretta ordninga i tråd med intensjonane i innstillinga.

Sveinung Rotevatn (V) [12:05:24]: Kunstnarøkonomi har Stortinget alltid vore oppteke av. Nokon av dei mest betente konfliktsakene i denne salen på 1800-talet og også ut på 1900-talet handla faktisk om nettopp statsstipend til kunstnarar. No er det heldigvis ikkje så spissa problemstillingar vi diskuterer lenger, i alle fall ikkje kva for enkeltkunstnarar som skal få støtte, men politikken rundt kunstnarøkonomi er framleis viktig. No blir den av og til gjort til ein hoggestabbe av enkelte at desse kunstnarane må klare å leve av det folk vil betale dei for å gjere, og ikkje det Stortinget vil betale dei for å gjere. Eg trur vi skal ha med oss i så måte at både kultur og kunst er viktige fellesgode, og også at det kanskje er få, om noko, område på agendaen til Stortinget der ein får så mykje igjen for så små midlar. Berre for å ta ein illustrasjon frå arbeids- og sosialkomiteen, der eg sit, så aukar i år utgiftene til alderspensjon åleine med meir enn heile størrelsen på kulturbudsjettet – ikkje det at ein ikkje får mykje igjen for alderspensjonen, i alle fall dei som mottek den.

Venstre er for å etablere ei kunstnarassistentordning. Det har vi vore lenge, og difor var vi også veldig glade for at vi i budsjettforhandlingane i haust fekk gjennomslag for at ein skal etablere ei slik ordning. Det var ein viktig siger for oss, og vi er glade for at vi har med oss våre borgarlege samarbeidsparti på laget.

Så er sjølv sagt 4 mill. kr ein beskjeden sum, iallfall til å begynne med, men vi håpar, som komitéleiareren sa, at vi no skal hauste nyttige erfaringar gjennom eit pilotprogram og sjå korleis vi kan etablere og utvikle denne ordninga på best mogleg måte. Til liks med tidlegare talarar ser vi fram til at regjeringa kjem tilbake til Stortinget så fort som mogleg med detaljane rundt det.

Det å ha ei kunstnarassistentordning for det visuelle kunstfeltet, som vi er i gang med her i første omgang, vil bidra til svært viktig erfaringsoverføring mellom etablerte

kunstnarar og framtidige kunstnarar, både fagleg sjølvsagt og også når det gjeld det å lykkast i marknaden, og det må eg seie personleg at eg trur kanskje er noko av det viktigaste ein kan få med seg i denne erfaringsutvekslinga. Kunstnarar er no ein gong slik at dei tenkjer først og fremst kunst og det å utvikle seg og kunsten sin, men eg trur vi alle er einige om – og det er dei vel sjølve også etter kvart einige om – at ein også må klare å lykkast der ute, og tenkje over ting som ein kanskje ikkje har tenkt så mykje over når ein har teke utdanning og utvikla seg, korleis ein utviklar noko som kan nå eit større publikum, korleis ein når ut til det publikummet, og korleis ein kan tene pengar på det i tillegg. Så for dei som er opptekne av at kunstnarar skal klare å stå på egne bein – og det er også vi – trur eg at nettopp det å få i gang ei slik erfaringsoverføring er viktig for å nå det målet, at kunstnarassistentar som jobbar i tett samarbeid med etablerte kunstnarar, etter kvart kan få nettopp den erfaringa, dei verktoya dei treng for å lykkast med å stå på egne bein så langt som det er mogleg.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:09:08]: Jeg vet ikke om det er så mye å legge til i denne saken. Her er det full enighet, og det er gledelig.

Regjeringen ønsker å tilrettelegge for en politikk som bidrar til at flere kunstnere og kulturgründere kan leve av egen kunst og egen kulturvirksomhet. Kunstnerassistentordningen styrker entreprenørskap blant visuelle kunstnere, noe som er etterlengtet på et felt som har få andre inntektskilder enn offentlig støtte.

Tiltaket vil kunne løfte samtidskunstscenen i Norge opp på et mer produktivt og profesjonelt nivå. Det vil også være naturlig å se det i sammenheng med regjeringens arbeid for et mer bærekraftig kulturliv. Derfor har jeg svart Stortinget at jeg er veldig positiv til dette forslaget, og at regjeringen er i gang med å se på hvordan vi kan få iverksatt og fulgt opp enigheten i budsjettforliket fra før jul.

Vi har allerede kommet godt i gang med det arbeidet, så når Arbeiderpartiet ønsker at man skal komme tilbake i RNB med en orientering om arbeidet, og komme tilbake til Stortinget, kan jeg allerede nå melde om at vi har i tildelingsbrev til Kulturrådet for 2017 bedt Norsk kulturråd utarbeide forslag om organiseringen av tiltaket, basert på Venstres forslag og det forliket som kom i høst, som var veldig godt, og som man sluttet seg til. Det er Kulturrådet i full gang med å arbeide med. Jeg er spent på forslaget som de vil legge frem for departementet før igangsettelse.

Det er all grunn til å tro – som også Venstres representant sier – at det foreløpig er små summer, og at det vil ha karakter av en pilotprosjektordning. Det er viktig å prøve det ut. Som komitélederen sa fra talerstolen: Det blir en treffsikker ordning. Det er vi alle opptatt av, det må nå frem til de kunstnerne som har behovet, sånn at de får realisert det de jobber med, og at det faktisk treffer kunstnerne på en riktig måte og er et godt tiltak. Derfor jobber vi videre med en mer permanent løsning. Så blir det likevel spennende å se hvilke erfaringer vi kan høste fra det pilotprosjektet, og hva vi kan få ut av de 4 mill. kr som allerede er vedtatt.

Jeg er glad for at Stortinget er enig om dette, og jeg ser frem til at dette er tiltak som vil komme kunstnerne til gode, og som de vil få stor nytte av.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jorid Holstad Nordmelan (A) [12:12:50]: En samlet opposisjon har i tre år nå hatt forslag om opprettelse av en kunstnerassistentordning i sine alternative budsjetter. Sånn har det reelt sett vært et flertall for å opprette denne ordningen lenge. Men Fremskrittspartiet og Høyre har holdt igjen og strittet imot i regjering. Jeg er glad for at en lang kamp for kunstnernes levekår mot regjeringspartiene nå er over, og at ordningen vil se dagens lys. Men synes ikke statsråden det egentlig er litt flaut at hennes parti og regjering har kjempet imot så lenge?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:13:23]: Nå sa jeg nettopp fra talerstolen at jeg er veldig glad for denne enigheten, og at det etter at Arbeiderpartiet har sittet åtte år med kulturministeren uten å få det på plass, skjer nå – takket være at Venstre har stått på og at den borgerlige enigheten i høst har sørget for dette. Så jeg er glad for at det er en regjering med støtte fra Venstre og Kristelig Folkeparti i Stortinget som innfører en kunstnerassistentordning, all den tid Arbeiderpartiet har hatt åtte år med kulturministeren på å gjøre det, men valgt ikke å gjøre det.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme. Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [12:14:10]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om å gjenopprette støtteordningen for privatarkiv (Innst. 157 S (2016–2017), jf. Dokument 8:117 S (2015–2016))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Presidenten vil videre foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Ib Thomsen (FrP) [12:15:18] (ordfører for saken): Vi skal i dag behandle et representantforslag om å gjenopprette støtteordningen for privatarkiv.

Det finnes om lag 500 000 hyllemeter med historiske arkiver fordelt på arkivinstitusjoner, bibliotek og museer i Norge. Av disse utgjør privatarkivene omtrent 20 pst. Disse arkivene stammer fra bedrifter, organisasjoner og privatpersoner.

Privatarkivene er også viktige kilder til forståelsen av vår felles kulturarv og historie. Det vises også til at enkelte arkiver er viktige kilder for dokumentasjon av rettigheter. Det er viktig at det finnes gode støtteordninger, også for de private arkivene i Norge, og en anerkjennelse av deres arbeid for å ta vare på vår historie.

Mange private arkiver er viktige for historien til lokalmiljøer og hjørnesteinsbedrifter. Det er store regionale for-

skjeller, og enkelte viktige samfunnssektorer er svakt dokumentert i norske arkiver. De private arkivene utgjør en stor del av den norske samfunnsdokumentasjonen, og det er nødvendig med en helhetlig tilnærming til norsk arkivpolitikk som også innebærer de private arkivene.

Kulturrådet uttaler at de mangler kompetanse til å vurdere privatarkiver og derfor ikke har videreført støtteordningen, og at Arkivverket kun vil støtte privatarkiver i særskilte tilfeller.

Oppbevaring av privatarkiver er ikke en lovpålagt oppgave, og det kan medføre hull i samfunnsdokumentasjonen på lang sikt, noe som jeg mener at vi kommer til å angre på. Dette vil være negativt både for samfunnet som helhet og for den enkelte innbygger.

Arkiv har tradisjonelt vært en lite synlig del av ABM-sektoren, og ressursene har vært små. Men tidene forandrer seg, og utfordringene på arkivfeltet er større enn noen gang, særlig når vi tenker på den store digitaliseringen av arkivområdet som vi har foran oss. Derfor trenger Norge et skikkelig arkivløft, der både sektoren og de nasjonale, regionale og lokale utfordringene blir tatt på alvor.

Arkiv, bibliotek og museer er viktige kilder til kunnskap. I et kunnskapssamfunn som vårt er tilgang på informasjon av avgjørende betydning, og offentlige samlinger har gjennom mange år vært en god bidragsyter på det området. Jeg er glad for at statsråden i sitt svarbrev viser til ABM-utviklingsundersøkelsen fra 2007, som konkluderer med at viktige samfunnssektorer er svakt dokumentert, og at det derfor også er store regionale forskjeller. Ja, statsråden ser utfordringene. Ambisjonen i privatarkivsatsingen er derfor planmessig utvelgelse for å sikre at privatarkiver fra viktige samfunnssektorer og alle landets regioner blir bevart.

Jeg vil anbefale komiteens tilråding i denne saken, fremmet av Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet.

Hege Haukeland Liadal (A) [12:19:48]: Bakgrunnen for forslaget er at Senterpartiet og Arbeiderpartiet mener at det store behovet for å ta vare på private arkiver i museer ikke ivaretas med dagens ordning, som regjeringen har iverksatt.

Da regjeringen Stoltenberg II opprettet støtteordningen i 2010, var det for å bidra til at mest mulig av det viktige historiske materialet ble tatt vare på for framtiden. Behovet var den gang stort og er fremdeles stort.

Vi merker oss svaret fra statsråd Hofstad Helleland, der statsråden ikke ønsker å reversere ordningen, men derimot overlater til fagetaten å avgjøre framtiden til privatarkiver. En armlengdes avstand fra egen politikk kan en vel kalle dette, i ordenes rette forstand.

Det kan i beste fall være en misforståelse når det gjelder dagens ordning, som altså ikke ivaretar privatarkiver i museer, og det er bakgrunnen for dagens forslag. Museer som oppbevarer private arkiv, må gis mulighet for å søke om midler gjennom støtteordninger.

På vegne av forslagsstillerne tar jeg derfor opp vårt forslag. Jeg vil også gjøre rede for at vi subsidiært stemmer for komitéflertallets innstilling.

Presidenten: Representanten Hege Haukeland Liadal har dermed tatt opp det forslaget hun refererte til.

Kjersti Toppe (Sp) [12:21:55]: Arkivsektoren utanfor Arkivverket er ein viktig del av den norske arkivsektoren, og ein stor del av det norske arkivlandskapet består av lokale og regionale institusjonar som ikkje er ein del av Arkivverket, og som forvaltar både offentlege og private arkiv. Skal vi klara å sikra ei god utvikling av heile arkivfeltet, må også dei lokale og regionale institusjonane få merksemd og styrkast. Dette var bakgrunnen for at vi i Senterpartiet, saman med Arbeidarpartiet, fremja dette representantforslaget i fjor vår.

Dei siste åra har det vore ein kraftig tilbakegang i løyvingane i utviklingsmidlar til sektoren. For 2015 vart det løyvd omtrent halvparten av det ein gjorde i 2012, og det har vore mange offentlege utgreiingar der ein har slått fast at private arkiv er underrepresenterte i den samla samfunnsdokumentasjonen vår.

Stortinget vedtok ei støtteordning for private arkiv i 2010, og ho vart lagd under Kulturrådet. Ho er ikkje ført vidare, så i dag finst det ingen spesifikk støtteordning for private arkiv, verken for arkivinstitusjonar eller museumsinstitusjonar. Kulturrådet har ikkje delt ut øyremerkte midlar til det private arkivarbeidet i museum, slik ein føresette, og Riksarkivet har heller ingen øyremerkte midlar til privatarkiv. Finansiering av privatarkiv er no i ein kritisk situasjon og vil føra til hol i samfunnshukommelsen, for utan arkiv for privat sektor – altså bedrifter, organisasjonar og privatpersonar – er kjeldene til vår felles historie og kulturarv ufullstendige. Private arkiv må få større plass i vår samla samfunnsdokumentasjon, og det er difor heilt nødvendig med ei langsiktig satsing på det private arkivarbeidet.

Støtteordninga for privatarkiv var altså ein øymerkt del av Kulturrådets utviklingsmidlar til arkiv og museum, som vart oppretta i 2011. I 2015 vart ansvaret for arkiv flytt til Arkivverket. Arkivverket lyste ut 4 mill. kr til utviklingsmidlar til arkiv i 2015, men ingen av desse var øymerkte private arkiv. Museum hadde ikkje høve til å søkja Arkivverket, men vart vist til Kulturrådets program for samlingsforvaltning, og frå Kulturrådets program for samlingsforvaltning gjekk ingen av løyvingane til reine private arkivprosjekt. Dette viser at private arkiv har falle mellom to stolar og manglar sikker finansiering. Slik kan vi ikkje ha det.

Eg les av innstillinga at det er eit fleirtal som røyster for forslag til vedtak I, om at regjeringa skal gå i dialog med fagetatane for å vurdere om opprettinga av ei særskilt støtteordning skal vera eit prioritert verkemiddel. Senterpartiet støttar sjølvstøtt Arbeidarpartiet sitt framsette forslag, som er det som òg står i representantforslaget. Eg reagerer litt på ordlyden i romertallsvedtaket, der ein viser til fagetatane. Eg forstår at ein kan ha eit forslag der ein ber regjeringa vurdere å oppretta dette, og regjeringa gjer vel alt i ein dialog med fagetatane sine. Men eg synest det vert spesielt å visa til det i eit forslag til stortingsvedtak, og eg kan ikkje heilt sjå korleis fleirtalet i innstillinga elles meiner at finansiering av private arkiv skal sikrast. Det er jo det som er poenget i denne saka: Korleis sikra finansieringa av private arkiv i Noreg? Og viss ein ikkje vil ha ei særskilt støtteordning: Kva er alternativet? Det kunne ein kanskje ha skrive litt om, frå statsråden si side og av fleirtalet.

Vi kjem subsidiært til å røysta for forslag til vedtak I når forslaget som er fremja av Arbeidarpartiet, fell. Så vil vi vurdere det lause forslaget frå Venstre – det bør kanskje

koma litt fleire justeringar. Men iallfall i utgangspunktet kjem vi nok òg til å støtta det som er fremja av Venstre til denne saka.

Svein Harberg (H) [12:26:45] (komiteens leder): Fleire medlemmer fra komiteen har gjentatte ganger møtt dem som arbeider med det private arkivverket, og fått tilbakemeldinger om at det har vært en utfordrende hverdag. Det er riktig at den særskilte ordningen for privatarkiv ble gjort om, og nå er de omfattet av den samme ordningen som andre har, når de skal søke. Men vi har fått tilbakemeldinger om at det ikke fungerer etter hensikten.

Det tar vi på alvor. Derfor er det godt at vi med litt forskjellige inngangsvinkler ser ut til å samle oss til slutt, om at regjeringen skal se på dette på nytt.

Å gjenopprette den gamle ordningen er ikke nødvendigvis heller det helt riktige, for vi har også fått tilbakemeldinger om at det ikke var alt med den som var helt topp, og verden utvikler seg. Men det er ingen tvil om at det er behov for å sikre også den delen av historien som ligger i de private arkivene, som de private virksomhetene besitter. Flere bør bidra. Det må skje en bevisstgjøring. Vi stortingsrepresentanter er på mange bedriftsbesøk, og jeg har gjort det til en vane å spørre når jeg er rundt omkring, om hvordan de håndterer sin historiefortelling i de forskjellige virksomhetene som jeg besøker. Det er veldig ymse av svar en får der.

Derfor tror jeg det er viktig å finne en framtidsrettet og god ordning som stimulerer både virksomheter og de private arkivene til stor og god virksomhet, og da må vi være med og legge til rette for det. Det kan gjøres gjennom endring av de eksisterende ordninger eller ved å opprette en særordning. Nettopp det er bakgrunnen for at det står at en skal gjøre det i dialog med dem som gjør dette i hverdagen. Fagetatene vet hvordan dette fungerer og vil helt sikkert kunne komme med innspill til hvordan det skal være.

Vi vil honorere dem som gjør en god jobb her. Vi vil ta vare på historien. Det er jo slik – og det er vi bevisst på her på huset – at i ettermiddag er denne debatten historie. Slik er det i resten av samfunnet også. Det er viktig å ta vare på for fremtiden.

Sveinung Rotevatn (V) [12:29:41]: Det er sagt mykje pent om kor viktige private arkiv er, kor stor del av vårt felles minne dei faktisk utgjer i dag, og desse aktørane har over tid ropt varsku om mangelen på støtte og gode ordningar. Det vil kunne medføre store hol i samfunnets felles minne. Så her er det opplagt eit arbeid som må gjerast.

Det mindretalsforslaget som ligg i innstillinga, vil ha budsjettknapp. Ut frå samarbeidsavtalen Venstre er forplakta på, kjem vi til å støtte fleirtalsinnstillinga, som vi oppfatar er eit tydeleg signal til regjeringa om eit arbeid som må gjerast. Det er bra.

Så vil eg nytte høvet til å ta opp det forslaget som er levert av meg på vegner av Venstre.

Vi har hatt ein liten dialog i løpet av dagen, og eg vil no foreslå nokre endringar i det forslaget, som forhåpentlegvis vil kunne samle eit fleirtal. Det eg foreslår, er at ein i forslaget stryk «om å kome tilbake til Stortinget med framlegg til revidering» og heller set inn «vurdere ein revisjon», slik at heile forslaget i kjem til å lyde:

«Stortinget ber regjeringa vurdere ein revisjon av kulturlova, der ulike kulturtiltak, herunder relevant lov-

gjeving om arkiv, bibliotek og museum, vert sett i samheng gjennom ei forenkling og samling av dagens oppstykkede regelverk på feltet, og der dei statlege kulturforpliktingane vert konkretiserte.»

Det håpar eg er eit forslag som kan samle fleirtal.

Elles er det ikkje første gong Venstre har levert dette forslaget. Allereie då ein vedtok kulturlova, løfta Venstre opp dei poenga som her ligg, nemleg at vi i dag har eit veldig fragmentert regelverk. Eg trur nok at det Dokument 8-forslaget vi har til behandling, viser behovet for litt meir langsiktige føringar her, meir føreseielege vilkår og eit regelverk som heng saman. Med det forslaget håpar eg at regjeringa vil setje i gang eit arbeid som forhåpentlegvis kan munne ut i noko ein kjem tilbake til Stortinget med.

Presidenten: Representanten har tatt opp det forslaget han har referert i en litt revidert utgave.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:32:27]: Komiteen viser til at privatarkivene er en viktig kilde til forståelse av vår felles kulturarv og historie. Komiteen viser også i sin innstilling til at enkelte privatarkiv er viktige kilder til dokumentasjon av rettigheter, og at det er viktig at det finnes gode støtteordninger for privatarkiv. Det støtter jeg fullt og helt opp om, og det er også et godt utgangspunkt for å vurdere bruken av statlige virkemidler i privatarkivarbeidet.

I Statistisk sentralbyrås kulturstatistikk for 2015 fremgår det at det er bevart 110 000 hyllemeter med privatarkiv! Dette er likevel bare en liten del av arkivene som er skapt i organisasjoner, i private virksomheter og institusjoner og av privatpersoner. Arbeidet med historiske privatarkiv ivaretas av Arkivverket, fylkesarkiv, interkommunale arkiv, byarkiv, private arkivbevaringsinstitusjoner, Nasjonalbiblioteket, folkebibliotekene og ikke minst av museene. Privatarkivarbeidet i disse institusjonene er avgjørende bidrag til kulturarven vår, og når privatarkivene blir bevart slik at de blir tilgjengelige for bruk, blir de kilder til kunnskap og opplevelser for hele befolkningen.

Driftsbevilgningene til Arkivverket og museene utgjør de viktigste statlige økonomiske virkemidlene i privatarkivsatsingen, og i likhet med tidligere kulturministre har heller ikke jeg øremerket hvor stor del av de årlige bevilgningene til Arkivverket som skal gå til privatarkiv. Det samme gjelder de årlige driftstilskuddene til museene. I tillegg gis det statlige spillemidler til prosjekter og utviklingstiltak på arkiv- og museumsfeltet. Fra disse har Arkivverket gitt støtte til samarbeidstiltak for bevaring av privatarkiv, til utvikling av metoder for bevaring, til bevaringsplaner, til ordning med registreringer, til digitalisering, formidling og massepublisering.

Utfordringene i privatarkivarbeidet er mange, men for å unngå at bevaringsverdig materiale skal gå tapt, må vi først få en plan for hva som bør bevaras. Dermed vil det være mulig å målrette de statlige virkemidlene i større grad for å sikre bevaringsverdige privatarkiv når de som eier arkivene, ikke lenger har bruk for dem. Det kreves ressurser til denne ordningen, til katalogiseringen, til lokaler for oppbevaring, til tilrettelegging for bruk og til formidling av privatarkivene. Det er Arkivverket og Norsk kulturråd som har mye av den kunnskapen om behovene og de arkivfaglige forutsetningene for å vurdere statlig støtte til privatarkivarbeidet.

Komiteens tilråding er å pålegge regjeringen å ha dialog med fagetatene i spørsmålet om en særskilt støtteordning for privatarkiv, at det bør være et prioritert virkemiddel i privatarkivsatsingen, og at det vil sikre et godt beslutningsgrunnlag i behandlingen av spørsmålet. Forslaget til vedtak legger vekt på at fagetatenes kompetanse skal brukes i vurderingen om det bør opprettes en særskilt støtteordning for privatarkiv. Det er riktig at jeg vil be fagetatene vurdere om en støtteordning vil være et prioritert virkemiddel i denne satsingen. Jeg vil også be fagetatene vurdere innretningen med formål og kriterier av eventuelle støtteordninger. Alle institusjoner som bevarer historiske privatarkiv, skal kunne søke om midler fra en slik støtteordning.

Komiteens ambisjon er en planmessig utvelgelse for å sikre at privatarkiv fra viktige samfunnssektorer og alle landets regioner blir bevart. Den ambisjonen som komiteen legger opp til, vil jeg legge til grunn for Kulturdepartementets videre dialog med fagetatene. Jeg har merket meg at komiteen mener at deler av samlingen må digitaliseres for å øke publikumstilgjengeligheten. Det vil også inngå som forutsetning for vurderingen av prioriterte virkemidler til privatarkivene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hege Haukeland Liadal (A) [12:37:24]: Ifølge LLP, Landslaget for lokal- og privatarkiv, er det av erfaring i dag ikke mulig for museer å søke om midler til privatarkiv under Arkivverkets eller Kulturrådets støtteordninger etter omleggingen til regjeringen. Dermed blir viktig samfunnsdokumentasjon fra privat sektor ikke tatt vare på eller tilgjengeliggjort, eller kan stå i fare for å gå tapt. Jeg lurer på om statsråden i dag er enig med LLP i at museer med arkiv ikke har tilgang til å søke om midler for privatarkivene sine.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:38:14]: Som jeg nevnte i mitt innlegg, er de viktigste økonomiske virkemidlene i privatarkivsatsingen de årlige driftsbevilgningene til Arkivverket og til museene. Nå, som tidligere, er det opp til Arkivverket og det enkelte museum å avgjøre hvor mye av bevilgningen som skal gå til arbeidet med privatarkivet. Så i stedet for å styre Arkivverket og museene i detalj har jeg tillit til at virksomhetene tar kulturavhengensyn i sine prioriteringer, og at Norsk kulturråd, som har ansvaret for forvaltningsoppgavene knyttet til museumssektoren, ivaretar det på best mulig måte. Det har jeg full tillit til, og før jeg tar videre stilling til spørsmålet om etablering av en særskilt støtteordning, vil jeg innhente en vurdering fra Arkivverket og fra Norsk kulturråd, som har kompetanse på dette.

Hege Haukeland Liadal (A) [12:39:17]: Jeg takker for svaret. Det er godt dokumentert at arkiv fra privat samfunnssektor og særlig digitale privatarkiv er klart underrepresentert i forhold til offentlig sektor, og at vår samlede samfunnsdokumentasjon derfor ikke er like god som den kunne ha vært. Kulturdepartementet opplyser at Arkivverket i årene 2015 og 2016 har bevilget 4,3 mill. kr til ulike privatarkivprosjekter, inkludert utviklingsarbeid, med sikte på å ivareta det digitale privatarkivet. Mener statsråden at dette støttenivået er tilstrekkelig for å sikre at

dagens privatarkiv bevares som kilder til forståelse av vår historie og kultur?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:40:09]: Som jeg nevnte i mitt innlegg, er det mange hundretusenvis av meter med privatarkiv, og masse i tillegg til det også, som er viktig dokumentasjon å ta vare på, og det kan nok alltid brukes mer. Det viktigste er at den øremerkede bevilgningen på 2 mill. kr som kom i 2010-budsjettet, skulle gå til å etablere en tilskuddsordning for privatarkiv. I statsbudsjettet for 2011 vedtok Stortinget etter forslag fra regjeringen Stoltenberg II at det skulle endres. Disse midlene skulle legges under bevilgning til prosjekter og utviklingstiltak på arkiv- og museumsfeltet. Norsk kulturråd og Arkivverket har siden forvaltet disse midlene. Å øremerke deler av utviklingsmidlene til privatarkiv ville innebære å reversere vedtaket fra 2011 og forslaget fra Stoltenberg II-regjeringen, og jeg vet ikke hva som har endret seg veldig siden da.

Kjersti Toppe (Sp) [12:41:27]: I dag vert det fatta eit fleirtalsvedtak om å be regjeringa gå i dialog med fagetatane om å vurdere opprettinga av ei særskilt støtteordning for private arkiv. Spørsmålet mitt er kva statsråden sjølv meiner er motførestillingane mot å ha ei særskilt støtteordning. Er det motførestillingar mot å ha øyremerking til private arkiv? Og kan statsråden forklara korleis ein elles vil sikra private arkiv, som står for 20 pst. av omfanget? Og til slutt: Innan kva tidsaspekt ser statsråden for seg at ho vil følgja opp dette forslaget?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:42:21]: Denne Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har stor tillit til våre virksomheter. Det har jeg også til Arkivverket og til Kulturrådet. Derfor har regjeringen tillit til at det at de skal ivareta kulturavhengensyn i sine prioriteringer, legges til grunn for deres arbeid. Det er opp til Arkivverket og til det enkelte museum å avgjøre hvor mye av bevilgningene som skal gå til arbeidet med private arkiv. Jeg vil nå gå i dialog med dem og se på om en spesialordning, som her foreslås, vil gjøre dem bedre i stand til å prioritere. Men vi har i utgangspunktet full tillit til at de tar de nødvendige hensyn til å ivareta kulturarven.

Kjersti Toppe (Sp) [12:43:27]: No hadde eg mange spørsmål, men det eine spørsmålet statsråden ikkje svarte på, var om kva tid statsråden eller regjeringa vil følgja opp dette forslaget. Vil det vera i samband med revidert budsjett, eller tenkjer ein neste statsbudsjett? Då vil det i tilfelle gå enda eit år utan at kvart arkiv har moglegheit til å søkja om støtte til verksemda si. Så eg vil gjerne få svar på tidsaspektet statsråden ser for seg.

Det er òg snakk om at Arkivverket må prioritera, men ser statsråden då for seg at dei treng meir midlar i Arkivverket for å kunna yta god service òg til dei private arkiva?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [12:44:19]: Om de trenger mer midler, blir en budsjettsak, og der kjenner representanten godt til at det da eventuelt vil meldes i statsbudsjettet. Når det gjelder tidsaspektet, vil jeg gå i gang med den dialogen så fort som overhodet mulig, og så vil jeg melde tilbake til Stortinget når det er naturlig.

Så vil jeg si at i statsbudsjettet for 2011 vedtok Stortinget etter forslag fra Stoltenberg II-regjeringen, som Senterpartiet var en del av, å legge disse midlene vi nå snakker om, under posten for prosjekt- og utviklingstiltak på arkiv- og museumsfeltet. Etter 2011 har det derfor ikke blitt øremerket statlige bevilgninger eller spillemidler til en støtteordning for privatarkiv, og fra 2011 og til 2014 har disse prosjektmidlene og utviklingsmidlene blitt forvaltet av Norsk kulturråd. De rapporterer om disponeringen av de bevilgningene de får, og jeg har full tillit til at de vil gjøre det videre på den beste måte.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Harberg (H) [12:45:45]: Først bare en liten kommentar: Jeg tror det er viktig når vi nå skal lage en ordning for framtiden for de private arkivene, at vi ikke bare henter opp en gammel ordning som av flere grunner ble lagt bort. Da må vi tenke åpent, da må vi involvere dem som kan mye om dette og høre hva som skal til, og hva som på best måte utløser det. Jeg tror jeg i denne saken, som i andre debatter vi har hatt, vil si at treffsikre ordninger kanskje er det vi skal ha mest oppmerksomhet rundt.

Så kan jeg bekrefte at representanten Rotevatn får sitt ønske oppfylt – i hvert fall fra Høyre og Fremskrittspartiet, som synes revideringen av forslaget var god og dermed vil støtte det.

Hege Haukeland Liadal (A) [12:46:42]: Hvis noen var i tvil, har Arbeiderpartiet full tillit til både arkivverk og kulturråd. Det jeg er litt mindre sikker på, er om regjeringen har skjønt utgangspunktet for forslaget, for dette handler ikke om Arkivverket eller Kulturrådet. Dette handler om privatarkiv i museer som i dag ikke har mulighet for å søke støtte hos verken Kulturrådet eller Arkivverket. Dette er tilbakemeldingen fra Landslaget for lokal- og privatarkiv, LLP, dette er begrunnelsen for avslaget fra Arkivverket og Kulturrådet, og det er årsaken til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet fremmer dette forslaget i dag. Jeg lurer nesten på om statsråden har skjønt utgangspunktet.

Men tilbake til forslag nr. 2, fra Venstre og til stemmeforklaring: Arbeiderpartiet vil støtte det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da ser det ut til at Stortinget er klar til å votere.

Sak nr. 1 var redegjørelse, og det er allerede votert over behandlingsmåten.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak til lov om Forbrukerklageutvalget (forbrukerklageoven)

§ 1 Forbrukerklageutvalgets virkeområde Forbrukerklageutvalget behandler klager:

- om kjøp av ting til forbruker og om ytelser som selgeren eller andre har påtatt seg overfor kjøperen i tilknytning til kjøpet,
- om håndverkertjenester etter håndverkertjenesteloven,
- om avtaler etter angreretteloven.

Forbrukerklageutvalget behandler klagesaker etter første ledd bokstav a mellom forbruker og næringsdrivende og mellom to forbrukere. Med forbruker menes en fysisk person som ikke hovedsakelig handler som ledd i næringsvirksomhet.

Forbrukerklageutvalget kan også behandle klagesaker av prinsipiell karakter mellom en forbruker og en næringsdrivende etter lov 17. juni 2016 nr. 29 om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 23 første ledd bokstavene b og c. Ved vurderingen av om en klagesak er prinsipiell, skal det tas hensyn til om den reiser spørsmål som gjelder mange forbrukere eller spørsmål der det er særlig behov for rettslig avklaring.

Forbrukerklageutvalget behandler ikke:

- klager som gjelder kjøp og salg av fast eiendom eller avtaler om kjøp av elektrisk energi,
- klager som gjelder krav som motparten har erkjent,
- klagesaker mellom næringsdrivende.

Departementet kan i forskrift fastsette en nedre verdigrænse for hvilke klagesaker som skal tas til behandling, og hvordan verdigrænsen fastsettes. Departementet kan også fastsette nærmere kriterier for når en klagesak skal anses prinsipiell. Den nedre verdigrænsen skal ikke hindre klagesaker som anses prinsipielle i å bli behandlet.

§ 2 Om Forbrukerklageutvalget

Forbrukerklageutvalget er et uavhengig forvaltningsorgan som ikke kan instrueres om behandling av enkeltsaker eller om den faglige virksomheten for øvrig.

Forbrukerklageutvalget skal bestå av en leder og så mange nestledere og øvrige medlemmer som til enhver tid er nødvendig for å utføre utvalgets oppgaver. Lederen og nestlederne skal fylle kravene til dommere i domstoloven § 53 første ledd og § 54 annet ledd.

Departementet fastsetter i forskrift nærmere bestemmelser om Forbrukerklageutvalgets sammensetning ved avgjørelse av saker, om krav til medlemmenes kompetanse og om utvalgets organisering.

§ 3 Forholdet til forvaltningsloven

Forvaltningsloven gjelder når annet ikke følger av loven her eller av forskrift til denne loven.

§ 4 Saksgang

Dersom det ikke oppnås en minnelig ordning etter mekling i Forbrukerrådet, jf. lov 17. juni 2016 nr. 29 om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 23, kan hver av partene bringe saken inn for Forbrukerklageutvalget. Klagen skal inneholde en påstand eller krav og fremsettes gjennom Forbrukerrådet. Forbrukerrådet viderefremidler sakens dokumenter til Forbrukerklageut-

valget. Klagen og øvrige dokumenter skal kunne inngis elektronisk.

Klagen må fremsettes innen én måned fra partene ble underrettet om at Forbrukerrådets behandling av saken er avsluttet. Fristen kan likevel ikke settes kortere enn ett år fra parten klaget til motparten. Forbrukerklageutvalget kan gi oppfriskning for oversittelse av fristen, jf. forvaltningsloven § 31.

Domstolloven kapittel 9 om forkynnelser, meddelelser og elektronisk kommunikasjon gjelder tilsvarende.

Forbrukerklageutvalget forkynner klagen for motparten, som gis adgang til å uttale seg innen en rimelig frist. Utvalget opplyser samtidig om virkningen av unnlatt svar.

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om krav til klagen.

§ 5 Avvisning

En klage kan avvises fra behandling i Forbrukerklageutvalget dersom:

- klageren ikke har forsøkt å løse saken direkte med motparten,
 - saken er avgjort av eller under behandling ved domstol eller annet innmeldt klageorgan enn Forbrukerrådet, jf. lov 17. juni 2016 nr. 29 om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 27 første ledd,
 - klagen åpenbart ikke kan gis medhold på bakgrunn av Forbrukerklageutvalgets tidligere praksis,
 - verdien av kravet er under grense fastsatt i forskrift, jf. § 1 femte ledd,
 - klagen er grunnløs eller useriøs,
 - saken reiser bevissspørsmål som ikke egner seg for skriftlig behandling,
 - behandling av klagen i alvorlig grad vil hindre Forbrukerklageutvalget i å fungere effektivt,
 - fristen for klage er oversittet, jf. § 4 annet ledd.
- En klage skal avvises dersom:

- den ikke hører under Forbrukerklageutvalgets virkeområde, jf. § 1,
- klagen ikke har vært behandlet av Forbrukerrådet,
- eventuelt saksbehandlingsgebyr ikke er innbetalt, jf. § 10,
- den som bringer saken inn for Forbrukerklageutvalget, ikke har et reelt behov for å få avgjort kravet i forhold til den andre parten, jf. tvisteloven § 1-3 annet ledd,
- en av partene ikke er prosessdyktig og ikke har lovlig stedfortreder, jf. tvisteloven kapittel 2,
- motparten ikke kan saksøkes ved norske domstoler.

Vedtaket om avvisning skal treffes senest tre uker fra klagen og øvrige saksdokumenter fra klageren ble mottatt.

§ 6 Saksbehandling

Saksbehandlingen i Forbrukerklageutvalget er skriftlig. Sakene behandles for lukkede dører. Partene har ikke møterett. Forbrukerklageutvalget kan be partene fremlegge ytterligere dokumentasjon og sakkyndige uttalelser. Utvalget skal legge til rette for at partene kan utveksle informasjon om saken elektronisk eller per post.

Forbrukerklageutvalget setter frist for sluttbemerkninger. Utvalget gir partene beskjed når alle relevante opplysninger anses mottatt og saken tas opp til avgjørelse. Dersom motparten ikke innen den fastsatte fristen har gitt

uttalelse i saken, og det ikke er grunn til å tro at unnlatelsen skyldes gyldig fravær, kan saken avgjøres på grunnlag av klagerens saksfremstilling, med mindre denne strider mot vitterlige kjensgjerninger. Slikt vedtak kan bare treffes når motparten ved forkynnelse er gjort kjent med virkningen av ikke å gi uttalelse, og kan angripes ved begjæring om oppfriskning. Oppfriskning kan bare gis dersom unnlatelsen skyldes gyldig fravær. Tvisteloven § 16-6 første og annet ledd, § 16-12 første ledd første punktum og annet ledd og § 16-13 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Forbrukerklageutvalget skal opptre upartisk.

Forbrukerklageutvalget er bundet av partenes krav, påstander og påstandsgrunnlag.

Vedtaket skal treffes innen 90 dager regnet fra fristen for sluttbemerkninger. I særlig komplekse saker kan Forbrukerklageutvalget utsette behandlingen av saken for å innhente ytterligere informasjon. Partene skal informeres om eventuell forlengelse av fristen, og samtidig opplyses om når vedtak kan ventes.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om saksbehandlingen i Forbrukerklageutvalget.

§ 7 Vedtaket

Vedtaket fra Forbrukerklageutvalget skal være skriftlig eller på et varig medium. Med varig medium menes enhver innretning som gjør partene i stand til å lagre vedtaket på en slik måte at det i fremtiden er tilgjengelig i uendret form.

Vedtaket skal være begrunnet. Det skal fremgå av vedtaket om det er enstemmig. Dersom vedtaket ikke er enstemmig, skal også mindretallets syn og begrunnelse fremgå.

Vedtaket forkynnes for partene som samtidig gjøres kjent med vedtakets virkning og adgangen til å bringe vedtaket inn for tingretten.

Vedtaket kan ikke påklages. Forvaltningsloven § 35 gjelder ikke.

Vedtaket som ikke blir brakt inn for tingretten, får virkning som rettskraftig dom, og kan fullbyrdes etter reglene for dommer.

§ 8 Gjenåpning

Forbrukerklageutvalgets rettskraftige vedtak kan gjenåpnes etter begjæring fra en part. Gjenåpning kan begjæres dersom:

- det foreligger brudd på habilitetskrav i forvaltningsloven § 6,
 - det foreligger andre saksbehandlingsfeil og det ikke kan utelukkes at feilen var bestemmende for vedtakets innhold,
 - opplysninger om faktiske forhold som var ukjent da saken ble avgjort, tilsier at vedtaket høyst sannsynlig ville blitt et annet.
- Gjenåpning kan ikke begjæres:

- av en grunn som ble forkastet ved sakens behandling,
- av en grunn som parten burde ha gjort gjeldende under sakens ordinære behandling, ved søksmål til tingretten eller ved begjæring om oppfriskning,
- dersom det er rimelig sannsynlighetsovervekt for at en ny behandling av saken ikke vil lede til en endring av betydning for parten.

Avslag på begjæring om gjenåpning kan bringes inn for tingretten. For øvrig gjelder bestemmelsene om gjenåpning i tvisteloven §§ 31-6 til 31-9 så langt de passer.

§ 9 Retting og tilleggsavgjørelse

Forbrukerklageutvalget kan rette et vedtak som på grunn av skrive- eller regnefeil, misforståelse, forglemmelse eller lignende klar feil har fått en utforming som ikke stemte med Forbrukerklageutvalgets mening.

Er det ikke truffet avgjørelse om noe som skulle vært avgjort, kan tilleggsavgjørelse avsies dersom begjæring om det fremmes innen fristen for å bringe saken inn for tingretten, jf. § 12 første ledd.

For øvrig gjelder tvisteloven §§ 19-8 og 19-9 tilsvarende.

§ 10 Gebyr og sakskostnader

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om gebyr for behandling av klager i Forbrukerklageutvalget.

Hvis noen av partene har nedlagt påstand eller på annen måte fremsatt krav som Forbrukerklageutvalget finner åpenbart ikke kan føre frem, kan utvalget bestemme at vedkommende helt eller delvis skal bære kostnadene saken har medført for den annen part.

§ 11 Offentlig informasjon og nettside

Forbrukerklageutvalget skal ha en nettside med oppdatert og lett tilgjengelig informasjon om Forbrukerklageutvalget og saksbehandlingen. Etter anmodning skal de samme opplysningene gis på varig medium.

Forbrukerklageutvalgets vedtak skal gjøres tilgjengelig for allmenheten.

Forbrukerklageutvalget skal utarbeide årsrapport innen 1. mars hvert år. Departementet kan i forskrift fastsette hvilken informasjon som skal gis i årsrapporten og på nettsiden.

§ 12 Domstolsbehandling

Vedtak som avgjør sakens realitet, kan overprøves ved søksmål for tingretten. Stevning må sendes innen én måned etter at vedtaket er forkynt for partene. Er en sak for domstolene stanset etter § 13 annet ledd, må prosesskriv med begjæring om fortsettelse avgis innen samme frist. Stevning, eventuelt prosesskriv, kan sendes gjennom Forbrukerklageutvalget eller direkte til tingretten, jf. tvisteloven § 9-2 fjerde ledd.

Forbrukerklageutvalget kan gi oppfriskning for oversittelse av fristen i første ledd. Vedtaket om oppfriskning kan bringes inn for tingretten.

§ 13 Forholdet til de alminnelige domstolene

Så lenge en sak er til behandling i Forbrukerklageutvalget, kan ikke sakens parter bringe den inn for tingretten. Saken regnes for å være under behandling fra Forbrukerrådet mottok klagen.

Om søksmål er reist ved tingretten, og en part ønsker saken avgjort av Forbrukerklageutvalget, kan retten stanse den videre behandlingen etter begjæring av vedkommende part. Reglene i tvisteloven § 16-15, § 16-18 tredje og fjerde ledd og § 16-19 gjelder tilsvarende. Ved rettens avgjørelse av om saken skal stanses, skal det legges vekt på om det er rimelig å stanse saken i påvente av Forbrukerklage-

utvalgets avgjørelse når hensyn tas til tidsbruken og kostnadene som vil påløpe for partene ved stansing. Saken bringes i gang igjen i tingretten etter begjæring fra en av partene, tidligst etter at vedtak er fattet, og senest innen én måned etter at vedtaket er forkynt.

§ 14 Avtale om voldgift

Avtale om at en sak som omfattes av denne lov skal avgjøres ved voldgift, er ikke til hinder for at saken bringes inn for Forbrukerklageutvalget.

§ 15 Ikrafttredelse og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 28. april 1978 nr. 18 om behandling av forbrukertvister.

Departementet kan gi forskrift om overgangsregler.

§ 16 Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal § 163 a annet ledd lyde:

Følgende myndigheter foretar forkytning postalt etter reglene i denne bestemmelse: De alminnelige domstoler, jordskifterettene, *Forbrukerklageutvalget*, fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker, påtalemyndigheten, namsmenn, lensmenn, namsfogder, politistasjoner med sivile rettspleieoppgaver og fylkesmenn.

2. I lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer gjøres følgende endringer:

§ 16 nr. 2 ny bokstav b skal lyde:

b) *tvist om krav som bringes inn for Forbrukerrådet eller annet meklingsorgan som er innmeldt etter lov 17. juni 2016 nr. 29 om godkjenning av klageorganer for forbrukersaker § 27 første ledd.*

Nåværende bokstav b blir ny bokstav c.

3. I lov 17. juni 2005 nr. 90 om meklingsorganer og rettergang i sivile tvister skal § 18-2 tredje ledd lyde:

(3) Når det følger av lov eller bestemmelse gitt i medhold av lov at behandling av saken i en nemnd *eller meklingsorgan* avskjærer søksmål for domstolene, kan søksmål likevel anlegges hvis nemnda eller *meklingsorganet* ikke har avgjort saken innen seks måneder uten at det kan bebreides saksøkeren. I så fall innstilles behandlingen i nemnda *eller meklingsorganet*.

4. I lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angre rett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven) (gjennomføring av direktiv 2011/83/EU om forbrukerrettigheter) skal lovens tittel lyde:

Lov 20. juni 2014 nr. 27 om opplysningsplikt og angre rett ved fjernsalg og salg utenom faste forretningslokaler (angrerettloven)

5. I lov 17. juni 2016 nr. 29 om klageorganer for forbrukersaker (gjennomføring av direktiv 2013/11/EU og forordning nr. 524/2013) gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 17. juni 2016 nr. 29 om *godkjenning av klageorganer for forbrukersaker*

Kapittel 5 overskriften skal lyde:

Særlig om Forbrukerrådet og *Forbrukerklageutvalget*

§ 23 første ledd bokstav a skal lyde:

a) saker som kan klages inn for *Forbrukerklageutvalget*, jf. forbrukerklage_loven § 1,

§ 24 skal lyde:

§ 24 *Saker som kan behandles av Forbrukerklageutvalget*

Dersom minnelig løsning ikke oppnås ved mekling etter § 23 første ledd bokstav a, kan hver av partene bringe saken inn for *Forbrukerklageutvalget* til avgjørelse. Forbrukerrådet skal skriftlig opplyse partene om dette, og om fristen for innbringelse for *Forbrukerklageutvalget*.

§ 26 første og annet ledd skal lyde:

Så lenge en sak er til behandling i innmeldt *klageorgan*, kan en part ikke bringe saken inn for de alminnelige domstolene. En sak anses for å være til behandling fra det tidspunktet *klageorganet* mottok klagen.

Om en part *bringer* en sak som er til behandling hos de alminnelige domstolene *inn for et innmeldt klageorgan*, kan domstolen stanse saken etter begjæring av vedkommende part. Reglene i tvisteloven § 16-15, § 16-18 tredje og fjerde ledd og § 16-19 gjelder tilsvarende. Ved rettens avgjørelse av om saken skal stanses, skal det legges vekt på om det er rimelig å stanse saken i påvente av klageorganets avgjørelse når hensyn tas til tidsbruken og kostnadene som vil påløpe for partene ved stansing.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram et forslag fra Hanne Thürmer på vegne av Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede organisering av, og mandatet for, et nasjonalt kompetansesenter for barne- og ungdomsarbeid, -medvirkning og -informasjon,

og vurdere muligheten for hvordan et slikt kompetansesenter kan etableres. Stortinget ber regjeringen legge fram sak for Stortinget på egnet måte.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.58.15)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

Dokument 8:98 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Martin Henriksen, Torgeir Knag Fylkesnes, Kirsti Bergstø, Tove Karoline Knutsen, Hege Haukeland Liadal og Stine Renate Håheim om et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsarbeid, ungdomsmedvirkning og ungdomsinformasjon – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen utrede lov om medieansvar, herunder legge til rette for en teknologinøytral lovgivning, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Utredningen bør blant annet omfatte redaktørens ansvar for redaksjonelt stoff, ansvar for brukergenerert innhold, kildevernets beskyttelse og adgangen til å etterforske medienes kilder.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:102 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Arild Grande, Anette Trettebergstuen, Hege Haukeland Liadal og Sonja Mandt om lov om medieansvar – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:112 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande, Geir Jørgen Bekkevold og Anette Trettebergstuen om opprettelse av en kunstnerassistentordning – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Hege Haukeland Liadal på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 2, fra Sveinung Rotevatn på vegne av Venstre

Det voteres først over forslag nr. 2, fra Venstre. Ordlyden i forslaget er under debatten blitt endret og lyder da i endret form:

«Stortinget ber regjeringa vurdere en revisjon av kulturlova, der ulike kulturtiltak, herunder relevant lov-gjeving om arkiv, bibliotek og museum, vert sett i samheng gjennom ei forenkling og samling av dagens oppstykkta regelverk på feltet og der dei statlege kulturforpliktingane vert konkretisert.»

Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Senterpartiet har under debatten sagt at de vil støtte forslaget. Presidenten forstår at det også gjelder Kristelig Folkeparti og Sosialistisk Venstreparti.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å gjenopprette støtteordningen for privatarkiv, med en økonomisk ramme på minimum det nivået som støtteordningen hadde tidligere. Støtteordningen skal administreres av Riksarkivaren. Alle institusjoner som oppbevarer arkiv, også museer, gis adgang til å søke om midler gjennom støtteordningen.»

Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 61 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.01.55)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen i dialog med fagetatene vurdere om opprettelse av en særskilt støtteordning for privatarkiv bør være et prioritert virkemiddel i privatarkiv-satsingen og hvordan en slik ordning kan innrettes for å treffe alle institusjoner som oppbevarer arkiv, også museer.

Presidenten: Venstre har varslet støtte til innstillingen. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har varslet subsidiær støtte til innstillingen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

Dokument 8:117 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Per Olaf Lundteigen, Sonja Mandt og Hege Haukeland Liadal om å gjenopprette støtteordningen for privatarkiv – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Sak nr. 7 [13:02:53]

Referat

1. (121) Statsministerens kontor melder at
 1. lov om endringer i opplæringslova (tidsbegrenset dispensasjon fra kravet om relevant kompetanse i undervisningsfaget) (Lovvedtak 28 (2016–2017))
 2. lov om endringer i lov 17. juni 2016 nr. 73 om offentlige anskaffelser (Lovvedtak 10 (2016–2017)) – er sanksjonert under 13. januar 2017
2. (122) Innberetning fra valgkomiteen om endringer i de faste komiteers sammensetning (Innberetning 2 (2016–2017))

Enst.: Nr. 1 og 2 vedlegges protokollen.
3. (123) Endringer i folketrygdloven mv. (pleiepenger ved pleie av syke barn) (Prop. 48 L (2016–2017))

Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
4. (124) Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 194/2016 av 23. september 2016 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) nr. 11/2013 om alternativ tvisteløsning i forbrukersaker og forordning (EU) nr. 524/2013 om nettbasert tvisteløsning i forbrukersaker og tilhørende gjennomføringsforordning (EU) nr. 1051/2015 (Prop. 51 S (2016–2017))

- Enst.: Sendes familie- og kulturkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for utenriks- og forsvarskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
5. (125) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Janne Sjelmo Nordås, Per Olaf Lundteigen og Kjersti Toppe om tiltak for å styrke det akuttmedisinske tilbudet utenfor sykehus, inkludert legevakt og ambulanse (Dokument 8:34 S (2016–2017))
6. (126) Endringer i helse- og omsorgstjenesteloven m.m. (styrket pårørendestøtte) (Prop. 49 L (2016–2017))
Enst.: Nr. 5 og 6 sendes helse- og omsorgskomiteen.
7. (127) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Heikki Eidsvoll Holmås, Karin Andersen, Heidi Greni, Marit Arnstad, Kari Henriksen, Rasmus Hansson, Trine Skei Grande og André N. Skjelstad om domstolsbehandling ved tilbakekallelse av statsborgerskap (Dokument 8:33 S (2016–2017))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.
8. (128) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kirsti Bergstø og Torgeir Knag Fylkesnes om en sannhetskomisjon for fornorskningpolitikk og urett begått mot det samiske og kvenske folk i Norge (Dokument 8:30 S (2016–2017))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for kommunal- og forvaltningskomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
9. (129) Riksrevisjonens undersøkelse av forvaltningen av forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (Dokument 3:3 (2016–2017))
Enst.: Sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
- 10.(130) Endringer i yrkestransportlova (gebyr for løyveeksamen og utferding av kompetansebevis) (Prop. 50 L (2016–2017))
Enst.: Sendes transport- og kommunikasjonskomiteen.

Presidenten: Ber noen om ordet før møtet heves? – Det har ikke skjedd. Møtet er dermed hevet.

Møtet hevet kl. 13.05.
